



L'art gòtic al Baix Maresme (segles XIII al XVI)

Art i promoció artística en una zona perifèrica del comtat de Barcelona

Joaquim Graupera Graupera

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

Joaquim Graupera Graupera

Tesi Doctoral

**L'art gòtic al Baix Maresme
(segles XIII al XVI)**

**Art i promoció artística
en una zona perifèrica
del comtat de Barcelona**

**Dirigida per la Dra. Francesca Español i Bertran
Programa "*Història, teoria i crítica de les arts*"
Bienni 2002-2004**

Mataró, 2011

**Departament
d'Història de l'Art**



UNIVERSITAT DE BARCELONA



**Facultat de Geografia
i Història**

APÈNDIXS

APÈNDIX 1

Fris cronològic de les obres d'art del Maresme (s.XIII-XVI).

	1400	1410	1420	1430	1440	1450	1460	1470	1480	1490	1500	1510	1520	1530	1540	1550	1560	1570	1580	1590	1600		
Parroquies																							
Sant Esteve de Cambrils																							
Sant Felip d'Avellà						1454	1463																
Sant Geòrges de Vilassar												1511	1519								1577	Capella St. Joan	
Santa Maria de Vilatorrada																						1596	Requie Roser
Sant Andreu d'Oliveres																							
Sant Juli d'Argençola																							
Sant Isidre i Vicòria de Dosrius																							
Sant Felip de Cabrera																							
Sant Andreu de Llavancors																							
Santa Creu de Calders																							
Sant Martí de Fàb																							
Sant Pere de Premià																							
Sant Vicenç de Montalt																							
Sant Cebrià de Tiana																							
Monestirs																							
Sant Pere de Clarà																							
Carrota de Montalegre																							
Capelles																							
Sant Llop de Dosrius																							
Capella Castell de Vilassar																							
Sant Miquel de Mata (Mataró)																							
Sant Sebastià de Cabrera																							
Sant Sebastià de Llavancors																							
Sant Sebastià d'Argençola																							
Santa Maria de la Cisa																							
Sant Simó de Mataró																							
Sant Sebastià de Vilassar																							
Santa Helena d'Agell																							
Sant Romà de Tiana																							

APÈNDIX 2

Apèndix documental.

Doc 1

1448 febrer 23

El bisbe de Barcelona, a partir d'unes supliques que li havien adreçat els parroquians i obrers de Santa Maria de Mataró i de Mata, comissiona al bisbe de Sulcis la consagració de la capella de Sant Martí i Sant Miquel i el seu cementiri, on volen fer traslladar els ossos de l'antic cementiri de la capella de Sant Martí. Li encomana, igualment, la benedicció de les noves fonts baptismals de l'església parroquial.

ADB: Gratiarum, vol.34 fol.180 r.

Publicat a : SALICRÚ I LLUCH,1993, p.13

“...Pro Materone Jacobus, Dei gratia barchinonensis episcopus, reverendo ffratri Anthonio, per eandem episcopo solsitansensis, salutem et sinceram in Domino caritatem.

Cum, pro parte parrochianorum et operariorum ecclesiarum parrochialium infraescriptarum Sancte Marie de Materone et de Mate, fuerint nobis expositum, ad hoc interveniente consensu venerabilis Johannis Comes, rectoris dicte ecclesie parrochialis de Materone, quod infra iamdictam parrochiam est quedam capella constructa sub sanctorum Martini et Michaelis invocatione et cimenterium eiusdem capelle quam et quod cupiunt consecrati, necnon desiderant de quodam antiquo

cimiterio quod fuit de olim parrochia et capella sancti Martini que infra prefata parrochia erat constructa, ossa cadaveris in supradictum cimiterium dicte capelle sanctorum Martini et Michaelis translari facere, fontesque bapismales prefixe ecclesie parochialis de Matarone, noviter factas, benedicti facere, suplicarunt nobis quatemus supradicta pr eos singulariter nobis exposita eis concedere deberemus. Nosque circa predictorum expositorum executionem, aliis occupati negociis, intendere non valentes, vobis dicto reverendo ffratri Anthonio episcopo in predictis exequendis et fiendis vices nostras comittimus ac potestatem plenariam concedimus cum presenti.

Datum Barchinone XXIII^a mensis ffebroarii, anno a nativitate Domini M^o CCCC^o XXXXVIII^o

Doc.2

1453 juliol 20

Privilegi atorgat per la reina Maria de Castella i lloctinent d'Alfons el Magnànim, en favor de la Universitat de Mataró, per a que pugui fer front als càrrecs de censals i dur a terme les obres necessàries a les esglésies, campanars i campanes de Santa Maria de Mataró, Sant Andreu i Sant Vicenç de Llavanes i Sant Miquel de Mata, en gran decaïment a causa dels terratrèmols que hi havia hagut a Catalunya.

ACA: C., Reg 3158, fol.164 r.-166r).

Publicat a: SALICRÚ, 1993, p.14-15.

“Universitatis et ville de Matero.

Nos Maria et cetera

Visis et recognitis supplicatione et capitulis magestati nostre reverenter pro parte vestri, fidelium nostrorum iuratorum et proborum hominum universitatis ville de Matereo oblatis, huiusmodi sub tenore:

<< Molt alta e molt excellent e virtuosa senyora:

Com la universiat e singulars de la vila de Mataró sien posats e constituïts en grans e quasi extremes necessitats, en tant que ab gran afany, sostenen e porten los càrrechs que han de censals e altres deutes, e encara, necessàriament, hagen a fer obres en la sglés(i)a parroquial de madona Sancta Maria de Mataró, e en la sglésia parroquial de Sent Andreu e de Sent Vicent de Lavaneres, e en la sglésia de la parròquia de Sent Miquel de Mata, del terme de la dita vila, e en los campanars e campanes de aquella(s), les quals per occasi(ó) e causa dels terratrèmols que són stats en Cathalunya, han pres gran decahument e ruïna, e la dita universitat no puxe portar ni bastar als dits deutes e càrrechs, supliquen humilment a vostra gran senyoria e acostumada clemència los jurats e prohòmens de la dita universitat que, per beneffici de la dita vila, e per què puxen portar e sostenir los càrrechs dels censals e altres deuters llurs, e suplir a les dites obres e altres ocorrents necessitats llurs, sia de vostra mercè consentir e atorgar a la dita universitat les coses següents:

Primerament, que vostra senyoria porroque e de nou atorgue a la dita universitat de Mataró les imposicions e redelmes a quinze anys primer e contínuament seguidors après e finit lo temps al qual los són atorgats e atorgades, per provisions e prorrogacions del molt alt senyor rey e de vostra senyoria, en aquella

forma e manera e ab aquella facultat que les han e. Is són stades atorgades e prorogades por lo dit senyor rey e per vós senyora.

Item, Senyora molt alta, plàcia a vostra senyoria atorgar a la dita universitat perpètuament, sens preiudici del privilegi que ha del senyor rey de no poder haver batle sinó que sia natural de la dita vila o terme de Mataró, que d'aquí avant, en lo temps que-s acostuma provehir per lo dit senyor rey o per vós, senyora, com alochtinent general de sa magestat, de officials triennals en cathalunya, los jurats e prohòmens de la dita universitat de Mataró hagen facultat e puxen elegir tres hòmens naturals de la dita vila o terme, e aquelles presentar al senyor rey o lochtinent seu general e sos successors, si presents seran, en la ciutat de Barchinona, o en llur absència de dita ciutat al batle general de Cathalunya, o a son lochtinent o regent de la dita batllia; dels quals tres axí representats, per lo dit senyor rey o lochtinent general, o en llur absència per los dits batle general, lochtinent o regent de dita batlia, hage ésser acceptat, reebut e provehit hu del offici de la dita batlia. E xí sia fet e observat per tostemps, de trienni en trienni, en lo temps acostumat. Lo qual batle, a xí provehit e creat, puxa fer crear e constituhir un lochtinent, aquell que ben vist li serà, pus sia del dit terme, lo qual lochtinent regescan e exercesca lo dit offici en les parròquies de Sent Vicent e de Sent Andreu de Lavaneres, de les culpes del qual lochtinent sia tengut lo dit batle.

Item més, senyora molt alta, sia de vostra mercè atorgar a la dita universitat. jurats e prohòmens, ab intervenció, auctoritat e decret del batle de la dita vila, puxen fer e statuir qualsevol ordinacions concernents utilitat e beneffici de la cosa pública de la dita vila; e afforar carns, peixs, pans e vins qui.s venen a menut, e altres coses acostumades afforar en la dita vila e terme de aquella; e forçar de vendre los peixs que's pescaran en les mars de la dita universitat. E, per exeqüció de les dites ordinacions, imposar tals penes com a ells serà vist fahedor. Car. axí, la cosa pública de la dita vila serà millor e pus útilment regida, e constituhida en traquil.litat e repòs, e seran stirpats tots abusos e fraus.

Item, senyora molt alta, per tant com la dita vila és constituhida e edificada en loch pla e molt prop del mar e no és murada ne ha fortaleza alguna hon, en cars de necessitat, los poblats e habitants en aquella e son terme se puxen recollir e fer forts, per stalviar e deffensar-se de enemichs e moros venguts, e sia molt necessari e úitl enfortir la sglésia, e fer e edifficar algunes altres fortalases e portals en alguns altres lochs de la dita vila hon als jurats e prohòmens serà bé vist, suppliquen per çò a vostra gran senyoria sia de vostra mercè atorgar a la dita vila, jurats e prohòmens de aquella que, hora e quant bé vist los serà, a xí dins los dits quinze anys com après, puxen ordonar e fer en la dita sglésia, portals e altres lochs de la dita vila que ben vist los serà, totes aquelles obres e fortalases que utilitat, beeneffivi e deffensió de la dita vila e dels poblats en aquella e seon terme, als dits jurats e prohòmens apparran éser útils e necessàries e per aquells serà delliberat que sien fetes. E, noresmenys, per enfortiment de la dita vila, com sia desbarriada per moltes entrades e exides que y ha puxen disminuir e aminuar, e encara reduir e tornar, les dites entrades de la vila, segons que. Is serà vist útil e expedient. E que, per fer les dites obres, puxen fer e inposar en e sobre la dita universitat e singulars de aquella e llurs béns talla e talles, vintè o onzè o altres qualsevol càrrechs que als dits urats e prohòmens serà vis(t) fahedor, los quals se hagen a convertir en fer e pagar les dites obres e fortalases, e altres coses necessàries de la dita universitat. E puxen, les dites talles e altres càrrechs

que per causa de les dites obres inposaran, cullir o fer cullir, vendre o arrendar, axí e soegons que als jurats e prohòmens serà vist útil e expedient. Car, en latra manera la dita vila e poblats en aquella e son terme stan en gran perill de moros e altres enemichs.>>(…)”

Doc.3

1457 octubre 8

Àpoca firmada per l'imaginaire Macià Bonafé als obrers de la parròquia de Sant Pere de Premià a compte de l'import de la manufactura d'un retaule.

AHPB. Bartomeu Agell, llig. 3 man. anys 1457-1458.

Publicat a: MADURELL, 1970, doc 2, p. 143-144.

“Die sabbati VIII jandictorum mensis et anni [octubre 1457]

Sit omnibus notum. Quod ego Macianus Bonafe, esmaginerus civis barchinone, confiteor et recognosco vobis Bartholomeo Botey, Bonanato Portella et Poncio Ferrarii, parrochie sancti Petri de Premiano, operariis hoc anno ecclesie huius parrochie, quod ex illa maiori peccunie quantitate quam vos ut operarii predicti michi dare et solvere tenemini pro quodam retrotabulo quod ego facere et operari habeo et teneor in ipsa ecclesia, deditis et solvistis numerando michi bene et plenarie ad meam voluntatem per manus, videlicet, Johannis Ferrarii, mercatoris civis Barchinone, fratris vestri dicti Ponci Ferrarii, viginti sex libras, duos solidos et quinque denarios barchinonensis. Et ideo renunciando excepcioni peccunie non numerate. Testes huius rei sunt Paulus Vinyes calçateribus civis et Ipolitus Torroella, scriptor Barchinone.”

Doc.4

1459 setembre 12

Àpoca firmada pel pintor Bernat Martorell a Miquel Bramona, rector de Sant Feliu de Cabrera, de l'import de la pintura del retaule de Sant Miquel.

AHPB: Bartomeu Agell, llig.4, man. anys 1459-1460.

Publicat a: MADURELL, 1970, doc.3, p. 144.

“Die mercurii XII septembris anni jamdicti (1459)

Sit omnibus notum. Quod ego Bernardus Martorell, pictor civis Barchinone, confiteror et recognosco vobis venerabili et discreto Michaeli Bramona, presbitero rectore ecclesie parrochialis sancti Felicis de Capraria, ac domino domus eiusdem parrochie, quod in modum subscriptum solvistis michi bene et plenarie ad meam voluntatem septem libras et tres solidos barchinonenses que per vos michi debebantur pro depingendo quoddam retrotabulum sancti Michaelis per me factum in capella pro honorabilem Arnaldum Fontanals, quodam militem in dicta ecclesia de Capraria constructa. Quamquidem solucionem predictarum septem librarum et trium solidorum fecistis michi hoc modo, quem venerabile domina isabel, uxore venerabili Galcerandi Croanyes, quodam mercatoris civis Berchinone et discretus Anthonius de Insulis, notarius et civis dicte civitatis, tutores filiorum pupillorum et heredum universalium dicti Galcerandi Croanyes, quondam, eas de pecuniis hereditatis dictorum pupillorum per vos michi dici et

scribi fecerunt in tabula cambii sive depositorum civitatis Barchinone. Et ideo renunciando.

Testes huius rei sunt Petrus Huguet, curritor felpe et Johannes Gornes faber civis Barchinone."

Doc.5

1459 desembre 15

Època en que Lluís Dalmau, pintor de Barcelona, reconeix haver cobrat en varies partides 55 lliures barcelonines, en preu d'un retaule dedicat a Santa Cecília que va pintar pels prohoms de la vila de Mataró, Bernat Ferrer i Antoni Mas del Casteller per l'església parroquial de la vila de Mataró, amb conformitat als capítols signats davant del mateix notari el 22 de març del 1457.

AHNB: Notari Bartomeu Agell. Manual del 20 d'abril del 1459 al 15 de febrer del 1460. Data 15 de desembre del 1459. Núm. de Notari 137. Núm. de protocol: 4

" (Die Sabbatti, XV decembris, anni iam dictus)

Sit omnibus notum quod ego Ludovici Dalmaci pinctor civis barchinone confiteor et recognosco vobis venerabili Bernarndo Ferrari ville de Matarone et Anthonio Mas dey Castellar prohomines eiusdem villae operis anno presenti una cum aliis ecclesiae eiusdem villae. Quod in diversas vices sive soluciones dedistis et solventis mihi bene et plenam ad meam voluntatem omnes illas Quantaginta quinque lliuras Barchinonenses quas vos in operarii iam dictam iuxtam formam capitulorum (inter me et vos) super his in rosse Bartholomei Agelli noatrius infraescripti, die XXIII Marcii anno a nativitate domini M.CCCC.L septimo firmatarum mihi dare et solvere tenbamini por depingendo quoddam retabulum per me factum in capella sive altari Sancte Cecilie constructa in ecclesia parrochiali dicte ville de Matarone. Et ideo renuntiando exceptionem, peccunia non numerate et non solute et doli mali ffactio vobis ut operaris iam dictis et ipsi eram operarie de predictis quinquaginta quinque lliuras presentem aphocam de soluto (cum pacto de eisdem de aliquid ulterior non petendo) volens quod Omnes obligationes per vos de predictis quinquaginta quinque lliuras mihi factas et firmatas concellentur realiter at amillentur sicuti ego eas cum presenti concello et amillo taliter quod non posim mihi vel meis prodesse me vobis aut dicte operarie obesse in aliquo seu notesse factum est barchinone quintadecime die decembris anno a nativitatis domini millessimo quadrigentesimo nono. Signum Ludovici Dalmaci predicti, qui et laudo et firmo 17/ testes huius rei sunt venerabili Bernardus de Bonet et Franciscus Rourich cives barchinone."

Doc.6

1462 juny 10

Apoca atorgada pel mestre de cases Jaume Ros, als marmessors testamentaris del noble Arnau de Fontanals, de l'import d'una llosa de pedra per l'altar de la capella de Sant Miquel de la parròquia de Sant Feliu de Cabrera, amb l'import de 44 sous.

AHPB: Antoni Joan, llig.6, man,19, any 1462.

Publicat a : MADURELL, 1970,doc. 4 p. 144.

“ Die joxis X^a predicti mensis junii anno predicto (1462)

Ego Jacobus Ros, magister domorum civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis discreto Michaeli Bramona, presbitero beneficiato in sede, manumissori et executori honorabili Arnaldi Fontanals, quondam milites in parrochia sancti Felicis de Cabrera, domiciliato, quod solvistis michi quadraginta quatuor solidos pro quodam lapide ad opus altaris sancti Michaelis instituti per dictum honorabilem Arnaldum Fontanals in ecclesia sancti Felicis de Cabrera.”

Doc.7

1479 març 4

Contracte per a la pintura d'un retaule per a l'església de Sant Andreu de Llavaneres firmat pel pintor Bernat Goffer.

AHPB: Pere Clariana, lligall 1, manual anys 1478-79.

Publicat a MADURELL, 1970, doc.5 p.145.

“ Die jovis .IIII^a mensis marcii anno predicto [1479].

Capitula facta et firmata et jurata inter Bernardum Goffer, pictorem civem Barcinone, ex una, et Bartholomeum Nadal et Petrum Maior parrochie sancti Andree de Lavaneres, diocesis Barchinone, ex parte altera, de et super quodam retrotabulo quod depingi debet per prefatum Bernardum Goffer sub certis modo et forma ac intra certum tempus in ipsis capitulis contentis. Sunt in cohopertes presentis manualis. Testes in ipsis capitulis.”

Doc.8

1490 agost 7

Compromís firmat el 7 d'agost de 1490 entre els jurats i el clavari de la parroquia de Premià i els marmessors de Lochner. La finalitat del conveni era que dos mestres especialitzats en escultura dictaminessin i sentenciessin sobre l'obra de fusta del retaule de Sant Pere de Premià. El nomenament va recaure sobre Pere Duran, fuster i Bernat Goffer, pintor. Es deconeix el resultat de la sentència.

AHPB. *Jaume Vilar*, llig. 7 man. 9, anys 1490-1491. f. 4^o.

Publicat a MADURELL, 1954, doc. 8, p. 177-178; JARDI, 2006, doc 11, vol.II p.13-14.

“Compromisum firmatum per et inter Poncium Ferrarii iuratum et Bartholomeu Partella alias Mari, clavarium parrochie sancti Petri de Premiato, ex una et venerabilem fratrem Erasmum Conrehadi de ordine sancti Augustini et Iohannem Conrehat mercatorem, civem Barchinone, manumissores et exequutores testamenti

sue ultime voluntatis Michaelis Luch quondam alamanni ymaginarii, civis Barchinone, gerentesque vices piarum causarum per dictum defunctum in eius ultimo testamento heredum universalium institutarum... ex altera parte, gratis etc. agentes dicti manumissores de et cum auctoritate honorabilis vicarii Barchinone, in cuius posse ipsam manumissoriam denunciavimus in Petrum Duran fusterium et Benardum Goffer pictorem, cives

Barchinone, tanquam in arbitros et arbitradores, laudatores et amicabiles compositores a dictis partibus comuniter et concorditer electos et nominatos, sub pena centum solidorum dictis partibus et dictis dominis arbitris per stipulacionem promissa super omnibus et singulis accionibus, questionibus, petitionibus et demandis dictis clavario et iurato pertinentibus contra dictam manumissoriam et dictos eius manumissores racione cuiusdam retaboli facti ad opus altaris maioris dicte ecclesie de Primiano, et super omnibus et singulis excepcionibus ac reconventionibus etc. et generaliter etc. dantes et concedentes etc. Fiat large cursus compromisi etc. Tempus est, infra quod presens terminari et finiri habeat huiusmodi negocium, per totam ebdonadam sequentem. Fiant duo instrumenta, etc. Testes firmarum dictorum Poncii Ferrarii et Bartolomei Portella, qui firmaverunt ipsa die, sunt discretus Bartholomeus Bosch notarius civis et Iohannes Clotes de Hospitaletto.”

Doc.9

1491 gener 8

Els marmessors testamentaris de l'escultor Miquel Lluch (Erasmus Conreat, fratre agustí i Joan Conreat, mercader de Barcelona) demanen que es torni a peritar el retaule de Sant Pere de Premià.

AHPB. Jaume Vilar. Llig. 7, man. 9, anys 1490-1491. f.50 v.

Publicat a MADURELL, 1954, p. 178-179; JARDI, 2006, doc 15, vol.II p.16.

“Nos frater Erasmus Conradi ordinis sancti Augustine et Iohannes Conrat mercator, civis Barchinone, manumissores et executores testamenti seu ultime voluntatis magistri Michaelis Luch quondam ymaginarii alamanni, civis Barchinone, qui Dominum Deum animam suam et certas pias causas sibi heredes universales instituit,... ex una parte et Bernardus Goffer pictor, civis Barchinone, ex altera partibus: Gratis etc. Compromittimus in vos Petrum Duran ymaginarium et Franciscum Mestre pictorem, cives Barchinone, tanquam in arbitros et arbitradores, laudatores et amicabiles compositores a nobis dictis partibus comuniter et concorditer electos et nominatos. sub pena centum solidorum nobis et vobis per stipulacionem promissa, super omnibus et singulis paccionibus et demandis quas ego Bernardus Goffer habeam et velim facere michique pertineant adversus dictam manumissoriam occasione certorum laborum per me factorum pro dicto Michaeli Luch racione officii mei, tam in quodam retabulo sancti Petri de Premiani quam aliis quibusvis racionibus sive causis. Et super omnibus etc. et generaliter super incidentibus etc. Tempus est decem dies. Fiat large etc. Testes: Petrus Oller parrochie de Provinciana et Bartholomeus Pruner, scriptor, habitator Barchinone.”

Doc.10

1491 gener 18

Sentència arbitral entre els marmessors del pintor Miquel Lluch i el pintor Bernat Goffer sobre el retaule de Sant Pere de Premià, sense que faci referència a la seva resolució.

AHPB. *Jaume Vilar*, llig. 7 man. 9, anys 1490-1491, f. 54 v.
Publicat a MADURELL, 1954, p. 180; JARDI, 2006, doc 18, vol.II p.17.

“Instrumentum arbitralis sentencie late per et inter venerabilem fratrem Erasmum Conradi de ordine sancti Augustini et Iohannem Conrat mercatorem, manumissores magistri Michaelis Luch quondam alamanni, civis Barchinone, ex una, et Bernardum Gouffer pictorem, civem Barchinone, ex altera partibus. Testes ut in ipsa sentencia.”

Doc.11

1491 març 23

Època de cent lliures atorgada pels marmessors testamentaris de Miquel Lluch als prohoms de Sant Pere de Premià pel preu de la manufactura del retaule de Sant Pere de dita parroquia.

AHPB. *Jaume Vilar*, llig. 7 man. 9, anys 1490-1491, f. 78.
Publicat a MADURELL, 1954, p. 184; MADURELL, 1970, p. 146, doc. 8; JARDI, 2006, doc 26, vol.II p.22.

*“Die mercurii .XXIII. mensis marcii anno predicto [1491].
Nos frater Erasmus Conradi ordinis sancti Augustine, conventus Barchinone, et Iohannes Conrat mercator, civis Barchinone, manumissores et executores testamenti seu ultime voluntatis Michaelis Luch quondam alamanni ymaginarij, civis Barchinone, una cum Iohanne Lanesqua pellipario, cive Barchinone vita functo, prou constat de dicta manumissoria ultimum testamentum dicte magistri Michaelis Luch, quod fecit et ordinavit in posee notarii infrascripti sexta decima mensis junii proxime fluxi, dicto nomine, confiteur et recognoscimus vobis honorabilis probis homonibus et singularibus parrochie sancti Petri de Premiano, quod in modum infrascriptum solvistis et satisfecistis dicto magistro Michaeli Luch quondam illas centum libras monete Barchinone, quas vos dare et solvere promisistis infra certas soluciones ex et pro precio retabuli per ipsum magistrum Michaelem Luch facti et fabricati ad opus altaris maioris de parrochia sancti Petri de Premiato, juxta formam quorundam capitulorum inter vos et ipsum factorum et firmatorum in formam memorialis in posee notarii infrascripti decima septima mensis junii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo. Modus vero solucionis dictarum centum librarum fuit iste, quoniam intra diversas vices solvistis dicto magistro Michaeli Luch, nonaginta libras, et in Tabula Cambii ad complementum dictarum centum librarum decem libras, de quibus decem libris fuerunt restitute et seu dicte et scrice in eadem Tabuli Poncio Ferrarii dicte parrochie pro emenda dicti retabuli*

quinque libre et quatuordecim solidi die presenti et infrascripta ad soltam honorabili Berengarii Villa, canonici infrascripti. Et ideo renunciando etc. fiat finis. Testes: discretus Bartholomeus Torrent notarius et civis et Bartholomeus Clar agricultor, civis Barchinone.”

Doc.12

1491 maig 5

Poder atorgats per Ponç ferrer de sant Pere de Premià que dona a entendre la intervenció de Pere Duran en el repàs i acabament total del retaule de l'altar major de sant Pere de Premià.

AHPB: *Jaume Vilar*, llig. 7, man. 9, anys 1490.1491, f. 88 v.

Publicat a MADURELL, 1954, p.185; MADURELL, 1970, p. 100; JARDI, 2006, doc 31, vol.II p.24-25.

“Die iovis V^a madii anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o LXXX^o primo. Procuracio firmata per Poncium Ferrer parrochie sancti Petri de Primiato Iacobo Buço assauhonatori, civi Barchinone, ad dicendum et scribendum et seu dicti et scribi faciendum illas quinque libras novem solidos, que michi dicte et scripte fuerunt in eadem tabula per manumissores magistri Michaelis Luch ymaginarii, civis Barchinone, ad soltam honorabilis Berengarii Vila canonici sedis Barchinone, et Iacobi Vilar notarii infrascripti Petru Duran fusterio tallie, civi Barchinone, insolutum maioris peccunie quantitatis, quam dictus Petrus Duran, tenebat habere et sibi promissa fuit per probos homines dicte parrochie ad opus resudendi retabulum maiorem dicte parrochie. Et. renun[ciando] etc.

Testes: honorabiles Raphael Moliner mercator, civis et Bartholomeus Pruner scriptor habitator Barchinone.”

Doc.13

1496 març 26

Goffer contracta amb els jurats de Sant Pere de Premià la decoració policroma d'un retaule, no s'especifica a quin altar correspon.

AHPB. Galcerán Balaguer, llig. 21, man. 42, any 1496.

Publicat a MADURELL, 1954, p. 168 ; MADURELL, 1970, p. 146; JARDI, 2006, doc 56, vol.II p.38.

“Die sabbati .XXVI. dictorum mensis et anni [març 1496].

Nos Poncius Ferrer et Anthonius Manent, nominibus nostris propriis et eciam ut iurati ach nomine parrochianorum et universitatis parrochie sancti Petri de Premiatno, diocesis Barchinone, ex una parte, et ego Bernardus Goffer, pictor, civis Barchinone, parte ex altera, firmavint etc. Sunt capitula firmata per et inter dictas partes super pictura et aliis faciendis in et pro retabulo ecclesie dicte parrochie de Premiano, etc. Sunt in çedula in bursa çedularum.

Testes in cedula.

Est apoca de .LX libras, XIII die febroarii anno M.D.”

Doc.14

1500 febrer 14

Època firmada pel pintor Bernat Goffer als obrers de la parroquia de Sant Pere de Premià pel preu de la pintura d'un retaule.

AHPB. Galceran Balaguer, llig, 29, man. contr. 49, anys 1499-1500.

Publicat a MADURELL, 1970, p. 149; JARDI, 2006, doc 61, vol.II p.40-41.

“Die veneris .XIII. mensis febroarii anno predicto M^oD^o.

Sit omnibus notum. Quod ego Bernardus Goffer, pictor, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis Bernardo Ferrer et Jacobo Castellar, juratis et operariis anno oresenti universitatis ecclesie parochialis sancti Petri de Premiano, diocesis Barchinone, quod in modum infrascriptum habui et recepi omnes illas sexaginta libras monete Barchinone michi debitas et pertinentes pro depingendo et operando retrotabulum dicte ecclesie parochialis, iuxte concordiam inter me ex una parte, et Poncium Ferrer et Anthonium Manent, nunc iuratos dicte universitatis, parte ex altera, cum instrumento recepto apud Galcerandum Balaguer, notarium infrascriptum, vicesima sexta die mensis marcii anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC. nonagesimo sexto.

Modus autem solucionis dictarum sexaginta librarum fuit talis quoniam recepi numerando per manus diversarum personarum nomine dicte universitatis. Et ideo renunciando excepcioni peccunie non numerate et in modum predictum non habite et non recepte, et doli mali et accioni in factum, omni alii iuri, racioni et consuetudini contra hec repugnantibus, facio vobis et dicte universitati de predictis sexaginta libris, presentem apocam de soluto et pactum de ulterius non petendo et de non agendo, vallatum stipulacione solemnii.

Actum est hoch Barchinone quarta decima die mensis febroarii anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo.

Sig+num: Bernardi Gofer predicti hec laudo et firmo.

Testes huius rei sunt: Bernardus Nadal, Nicholaus Çaffont, et Anthonius Planes,scriptores Barchinone.”

Doc.15

1508 setembre 5

Visita pastoral del bisbe de Barcelona Enric de Cardona que visità la fàbrica de l'església parroquial de Santa Maria de Mataró, que trobà que necessitava molta reparació i va veure que els parroquians estaven disposats a continuar l'obra començada....

ADB: *Visites pastorals*, vol.29, fol.111-113.

Publicat a: FERRER, 1968a, p.53-55.

“ Die antem martis que comptatus v mesis anno anativitate domini millio D^o VIII didnisima ilustrissima et pmq dominus Enrique de Cardona electus barcinonesis prelaques visitatione fixam accessit personaliter ad enam propipalem Sancte Marie de Matarone cuis rector estt magnifiquus Alfonsus Sant Tiri.. Rome re fides et pereoo... Et fermato solito rittu visitavis sacratissimus corpus xristi quod inmenis in quodam armariolo stanco retio altare maioribus dicte eme intus quandam custodiam

argenteam albam perpulcra nulla reparatione indigentem sim duobus angelis in angulis fenas alas habentibus in qua sunt in mente viii forme consecrate paniis corporalibus decenter....

Visitavi altari maioribus

Inmenis dictum altare maioribus sub invovatione beate Marie lapidem consecratum [...]

Visitavi campanas et alia similia ornamenta ciste eme

Inmenis in campanilio v campanas quam tres sunt maiores et una eras pulsat horas ino artificio et otra pulsat finit et alie campane ad missam et alias horas celebrantas et due campane fuit in hores. Et omnes dicte v campane sunt bene ornote et no indiget reparatione. Item intque enam ad laty retabuli altaris maioris pendet due parne campane ad elevatam corporis cristi....

Visiten l'altar de sant Esteve, sant Antoni, santa Cecilia i Sant Joan.

Visitavis altare sancte Sicilie

Inmensis dictum altare lapidem cum ara consacrata cum corporalibus inmundis pallys tribus corco supra et pallio ex conamario stampato cum cortinia ante retabulum in quo altari nullum est bene."

Doc.16

1511 abril 25

Vista pastoral de Jaume Valls a la parròquia de Santa Maria de Mataró. Consten encara els altars, major, sant Esteve, sant Antoni, Santa Cecília i sant Joan.

ADB: Visites pastorals, vol.32, p.153-154.

"Item visitavit beneficium sancti johannis quod depressentibus no habet altare propium quod de novo est edificandum. Confirmatis provisione predictis visitationis supre dicto altaris rehedificando et ornamentis rehendibus. Quod beneficium obtimes distinctibus Bernardus Mas presbiter beneficiatum. (...)

Item visitavit fabrica ecclesie parochialis predictae ecclesie. Invenirt ut inprocedenti visitaretur. Quod de presenti sacris preparamentum magnum ad peragentium opus inreptum omnis proceres dicte ecclesie un in bono proposito preferente...

Doc.17

1511 setembre 23

Acta de fundació de l'església parroquial de sant Genis de Vilassar. Contractada entre el Obrers del Comú i Bartomeu Rossi de Girona i Pere Capvern de França.

APSGV: Manual 16 1510-1609, fol.74.

Publicat a: MADURELL, 1970, p.108 i doc 19, p.151.

" En nom de Nostre Senyor Déu y de la Sacratíssima Verge Sancta Maria y del benaventurat sant Genis y de tots los sants y santes de Paradís, fonch principiada de obrar la sglésia de sanct Genís lo dia de Santa Tecla, a XXII de setembre any de la Nativitat de Nostre Senyor mill y sinch cens y onze, essent rector lo magnífich mossèn

Francesch Garcia Velasques, estant en la cort romana y vicari per ell lo discret mossèn Jauma Boxader y mossèn Salvador Comas, ensems arrendadors regint la ballia de la dita parroquia per la magestat del ilustríssim rey de Aragó, lo honorable en Pera Casals de dita parròquia; essent jurats los honorables en Salvador Farrer de la Font y lo senyor en Johan Benet Ses Aroles alias Ermengol, de Cabrils; essent obrés en Johan Vilardell y en Salvador Abril, de Cabrils; essent conselers en Benet tria, en Pera Agell, en pere Rafart, en Matheu Carbonell y clavari en Jaume Bon Yvern. Fou lo preu que donaren als mestres qui obraren dita obra vuyt centas y vint y sinch lliuras y foren lo mestre Barthomeu Rosi, de la ciutat de Gerona y mestre Pere Cap Vern, del regne de Fransa.”

Doc.18

1514 juny 10

Pere Torrent fuster de retaules de Barcelona va signar una època de cent lliures a favor dels obrers de la parròquia de Sant Feliu d’Alella, pel retaule que havia realitzat.

AHPB, Pere Saragossa, 268- 22, Manual 1514, fitxes Madurell.

Publicat a: JARDI, 2006, p.241-242.

“Die sabatis X mensis junii anno a Nativitate Domini M^oD^oXIII^o/ Sit omnibus. Ego Petrus Torrent fusterius retrotabularum civis Barcinone confiteor et recognosco vobis Francisco Roure et Antonio Fontanills operariis ecclesie parochialis sancti Felius de Alella quod in modum infrascriptum debistis et solvistis michi ... illas centum libras barchinonenses per vos michi debitas rationem fabricationis cuiusdam retrotabuli per me fabricati in dicta sglesia de Alella instrumentum firmatum ... capitulorum per et Inter. me ... factorum et firmatorum in posse Petri Çaragossa notarii publici Barcinone decima nona die mensis januarii anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo duodecimo. Modus vero solucionis dictarum centum libras talis fuit quomam dici et scribifersus michi in tabula cambii sive depositorum civitatis Barcinone inter unas vites sive solutiones sexagines libras sex libras terdenum solidos et quatuor denarios restantes vero triginta tres libras sex solidos et octo denarios dedistis et solvistis michi numerando (...) et defacto item et dedistis michi numerando (...) et defacto...”

Doc.19

1514 desembre 13

Capitulacions entre el rector d’Argentona l’ardiaca Lluís Desplà, jurats i obrers de la parròquia amb els mestres d’obra Miquel Canut i Perris Absolut, per la construcció del temple de Sant Julià d’Argentona.

AHPB: Notari Joan Vilana, llig.5, manual 28, anys 1514-15

Publicat a : MADURELL, 1948, p.142-143; doc.19, p. 164-167; CLAVELL, 1990, p.109-112.

“Die XIII^a, mensis decembris anno M^o D^o XIII^o.

Capítols fets, fermats e jurats per e entre lo reverent rector de la yglésia parroquail de sanct Julià de Argentona, del bisbat de Barchinona, la qual es unida a la Pabordia de Septembre de la Seu de Barchinona, e los honorables senyer en Pere Ferrer, Johan

Bramon, jurats; Jaume Lentiscle, e Johan Mayol, obrers de la dita parròquia, de una part, e lo senyer Miquel Canut, mestre de cases, habitador de la ciutat de Gerona, d'ela part altra, sobre la obra de la dita yglesia parroquial, e encara mestre Perris Absolut, francés, mestre de caes de l ducat de Orlienç, de la altra part, segons ques segueix:

Primerament, los dits Miquel Canut, e mestre Perriç, prometen de obrar una lliça qui vogesta la yglesia alemborada. Començara la liça la casa d'en Lestiscle, qui és a part de mitgjorn fins al fossar de munt, e ira tota larguera fins a la capella de migjorn, e haura de sinch fins en sis palms de la capella a la llissa, o si los de la parroquia més spay volran, e apres ira a sinch panys lluny de dit respalles una cana o les que mes volran, e fet tota pedra borda. E apres hi haura un empits sobre la liça de quatre palms d'alt, e muntarà a nivell del payment de dita yglesia. E si terra hi mancara a homplir dita liça, o n'i sobrera, seran tenguts los parroquians de matraley o traurelen; e en la liza haura merlets ab dos permodols e ballestaria.

Item, los dits mestres prometen hedificar una sglesia de setze canes de larch de tou de paret a paret, e sinch canes d'ample de tou de paret a paret, ab les parets de bons fonaments, e forts, e sobre fort, e de gruix de V palms e mig sobre terra sinch o sis palms. E apres un alambor qui rodara tota la yglesia ab una filada de pedra picada e parès d'equi amunt muntarà V palms de gruix fins a la teulada, e hauray deu respalles o sperons per fortificar la yglesia, e puiraran tant com sia mester per dita fortaleza. E mes, en lo grux de la paret empaymentaran de raiola, al entorn daran merlets ab un entaulament ab permedolets en que's puixen posar mantellets, e que sien de tota pedra, exceptats los cantons.

Item, serà coberta de taulada tal com parra al senyor Ardiacha, que sia ben coberta e que's trague be la aygua.

Item, a sol ponent fabricaran un portal de pedra picada de Montjohic, tal com sta deboixat en la mostra que'ls es donada en un pregami.

Item, a la part de migjorn fabricaran un portalet de dita pedra. Item, sobre lo portal principal fabricaran una O obrada, segons sta deboixada en dita mostra.

Item, han a fabricar en la paret de la part de migjorn, sinch finestres a forma de vidrieres que obriran deffora un palm ben squexades a part de fora e a part de dins per haver claror en los lochs pus abtes per rebre claror.

Item en lo dins de dita yglesia ha haver quatre claus grans, e dues claus patites per les capelles ab ymatges que parran als parroquians, levorades segons sta en la monstra, totes de pedre de Monjuhic. E aximateix los archs qui apuntaran a les claus seran de pedra de Barchinona, e obrats segons la monstra; e la volta sera volta grassa feta de tota pedra sobre los archs e les claus. E tota la dita volta e parets, tot de dinsla yglesia, enloyit e perfilat de negre.

Item, si volran los parrochians fabricaran un perel de piques de aygue beneyta, la una maior e l'altra menor, e posar en loch degut, prop los portals.

Item, fabricaran un cor en lo entrant sobre lo portal maior de la yglesia ab una clau, e sos archs de dita pedra de Monjohich, e una scala per muntar al dit cor en lo loch hont perrà millor per muntar; e en lo cor haura un portal per entrar en lo campanar, lo qual portal sera de pedra del loch.

Item, fabricaran en la dita yglesia, dues capelles de volta, ab clau e archs, segons sta en la mostra, de volta grassa, e son altar, e seran en loydes e perfilades.

Item faran replà devant lo altar maior, ab dos o tres scales, tant com sia mester, e lo altar ab losa, e sosteniment de pedra de Monjuhich, o altre que mes content a la parroquia.

Item, tota església, les capelles, e lo cor, anraiolaran de raiola e cayro, e donaran a la yglesia tota la altaria que mester haura.

Item, faran en dita yglesia la trona de pedra de Monjuhich, ab sa scala; e mes mudaran les fonts hahont sera ordenat per la parrochia, e si mester haura sacaló fer l'an.

E tota la dita obra faran ab bon compliment segons requer, e de bons mestres se pertany, dins sis anys comptadors del dia de Nadal qui ve.

E los dits jurats, e obres, e parroquians, donaran als dits mestres, pedre, calç, raiola, e tota altra materia de sement que hage mester en la dita obra, a despeses de la parrochia, tot a peu de obra. Entes que la pedra axi de monjuhich com altre, los dits mestres hagen a trencar, e los parrochians a comprar e aportar fins a peu de obra; e de la pedra de Monjuhich, sien tenguts los parrochians descobrir la cara de la pedra de sobra.

Item, los parrochians ghagen a donar tots puntals, costes e tota fusta per dita obra, e totes aynes, e cordes, clavó e altres coses per obrar, exceptat les aynes o ferramenta propries del art de dits mestres, les quals ells se hauran.

Los dits mestres faran lo morter, e la manobra de ses mans.

En lo amarar de la calç, es concordat que los de la parrochia sien tenguts de portar l'aygua, e fer lo que y ha mester, empero que los mestres hi hagen esser dos homens qui entenguen lo amarar.

E per tota la obra donaran los dits parrochians als dits mestres mil e deu lliures barchinonines, en aquesta forma, ço es, cent lliures de present, e les restants noucentes lliures per pagues de cinquanta e cinquanta lliures, segons sera vist a persones expertes que hauran obrat. E que per la darrera paga, la parroquia se puge aturar cent lliures, les quals sien lliurades quant la obra sia acabada ab compliment.

E en la dita paga de la obra, promet contribuir lo dit reverend rector en quoranta lliures barchinonines.

Die mercurii XIII^o, menis desembris anno a Nativitate Domini millessimo D^o XIII^o fuerunt firmata et iurata per dictum dominum Ludovicum Dez Pla, archidiaconum prepositum et rectorem ecclesie de Argentona, et dictos iuratos et operarios, execpto iacobo Lestiscle, absente, et obligarunt bona adinvicem, scilicet, dicti iurati et operarii bona parrochianorum, et dicti magistri, bona propria, presentibus testibus honorabilis Francisco de Marimon et Petro Michaelae, civibus Barcinone”

Doc.20

1517 juliol 31

Decisió del Batlle de la Vila de Mataró Gaspar Masgrós, per prevenir els abusos dels ciutadans de Mataró al no volen col·laborar en les obres de la parròquia imposant una multa de 10 sous.

ACA: Protocols Notarials de Mataró, sèrie B-15.

Publicat a: COLOMER, 1994, p.14-15.

“...Ara hoyats que us fan a saber a tothom generalment de part del honorable en Gaspar Masgrós balle de la vila e terme de Mataró per la Magestat del Senyor Rey e a

instància e regesta dels venerables jurats e obre[r]s de la sglésia de la verge Maria de Mataró e pròmens de conçell volent prevenir els abusos ques fan per aquells que són manats a la obra de la sglésia e per tirar les cantons e altres coses necessàries a dita obra de la dita sglésia de Mataró que moltes vegades noy volen anar lo que és perjudici de la dita obra de la dita sglésia per sò instams e requerims los dits jurats pròmens de consell e obre[r]s de dita sglésia que qualsevulla persona que serà manada per los obre[r]s o desenes de dita sglésia que hagen anar o trametre homes o donar un home o bous a altars bestiaris sien menester per causa de dita obra que aquells que seran manats hagen anar e fer sò que los serà manat sots pena de X sous quontanlo sò és la meytat a la dita obra e laltre meitat al dit nonorable balle per quiscú e quiscuna vegade serà fet lo contrari e quart si gaurdar hi ha.”

Doc.21

1518 juny 20

Època signada pels mestres Bartomeu Rossi (pare), Bartomeu Rossi (fill) i Pere Capvern del pagament total del preu fet de la construcció del nou temple parroquial de Sant Genis de Vilassar i d'altre quantitat en concepte d'estrenes.

APSGV: Manual 16 1510-1609, fol.68-70;Mas, inèdit.

Publicat a : MADURELL, doc. 22, p. 153-154.

“Die XX mensis juni anno MDXVIII

Nosaltres Berthomeu Rossi, major de dies e Berthomeu Rossi, fill meu menor en Pere Capvern, tots mestres de cases, ciutadans de Girona e mestres de la sglesia de Vilassar, de bon grat e sertes scienties nostras, en veritat confessem e reconexem a vosaltres honorables senyer en Pere Raffart, del veynat de Cabrils e senyer N'Amador Julià, del veynat de Vilassar, jurats en lo present any, com a persones particulars representant en lo terme e parroquia y Consell, ço es, Pere Casals e Salvador Verivol i Pere Agell, e Sabrià Roure, parayre, e obrers Johan Coschoner alias Armengol e Bernat Vidal, tots persones dedicades en lo bé de la Comunitat e servici de la sglésia, com avens agudes e rebudes, tant per via de [la] taula de la ciutat de Barchinona, quant encara de comptants, de vostres mans e jurats pesats e vintens e per clavaris u obrés, segons se mostre per èpochas ho alberans mont escrites en lo present llibre, vuytcentes y vintisinch lliures, dich .VIII. centes XXV lliures, qui son rahó y preu de aquella obre de la sglesia de sant genis de Vilassar, patrona y mare nostra, segons se mostre per acte de la scrivania de Materó, y de assi seguretats de personas y [de] bens y ab ffermances com la avian offer ab aquelles preportions y mides e mostres contengudes en dit acte, dins sert temps; e per ço volen que qualsevol acte obligants e fortuits, de una part y altre, agué a moure a ninguna part per lo temps sdevenidor, volen que sian anulats, entès emperó, que si per causa nostre se fes ningun manteniment per mal fer o posar que estem en tals smena correcta en fer y tornar a tot pler vostre, com ja per acte que siam obligats.

E per ço tots nosaltres desús dit mestres, quiscun per si e tots ensemps vos fem èpocha, ffi e definitió de la desús dita quantitat, per causa de la obra de la seglésia. Es ver que aquella no avem agudes o rebudes totes plegades ans le avem agudes en diverses partides, e que hara a compliment de tota la quantitat avem rebudes quoranta y nou lliures, e mes XXI qui son setanta mes del preu, las quals setanta son

estades girades a n'als jurats per dita de taula per mossen Francesc Des Bosch, e dits jurats, girades a vosaltres seus dits mestres.

E perquè així es la veritat entre nosaltres en tenir a complir, o juram en ànimas nostras per los quatre Evangelis corporalment tocant en no contravenir en ninguna cosa desus dita.

E per ço volen per lo deval scrit notari o vicari, qui es mossen Salvador Comes, prevere, qui en voluntat nostre fa lo present alberà o àpocha, de no pus demenar per causa de la obra presenta lo testimoni deval scrit.

E axí ho juran quiscun de nosaltres en particular e tots ensemps acostumat supra strangés.

Testes: lo senyer en benet Tries, balle; e Salvador Ferrer e tots la major part, [de la] vila [e] parròquia; e Joan Avellà de Vilanova e ThoniPongem, parayre.

Fou donat plench poder als desús dits jurats e de Consell, a XXII de juny any desús dit, que fossen donades strenas a n'els desús dits mestres per la contententió que tenen de la sglésia. E per ço die y mes y any, desús dits jurats, ab lo honorable balle y los de Consell concloueren: Que donaran cent lliures de strenas, ab dos testes, a coneguda dels jurats, comprenenet que si tenen ja rebudes, los desús dits mestres, vint y una, segons se mostre demunt scrit, e que sien repertides la desús dita strena, entre los dos mestres, ço es, Berthomeu Rossi, major de dies e mestre Pere Capvern, lo que tenen ha rebre; son LXXVIII lliures. In etc..”

Doc.22

1519 maig 23

Àpoca per pagar les obres a Peris Absotut a la parròquia de Santa Maria de Mataró

ACA: Protocols Notarials de Mataró, sèrie 28, 101 r.

Publicat: COLOMER, 1994, p.15.

“Ego Petrus Solut magister domorum de Orlens confiteor et recognosco vobis Sebastiano Vilardell fabro Bartholomeo Arnau pagensi minori dierum Petro Joffre operarios anny presentis opere sglesie beate Marie de Matarone quod dedistis et soluistis mihi bene et plenarie omni voluntati mee quintaginta septem libras barcinonenses ad complementum omnium et singularum petitem quantitatum mihi debitorum ratione quorum jornalium meorum et famulorum sive mossos per me et ipsos factorum in opera dicte ecclesie usque in presentem diem...”

Doc.23

1519 agost 21

Acta de consagració de l'església de Sant Genís de Vilassar

APSGV: Manual 16 (1510-1609), fol.70.

“ Mº Dº XIX, XXI mensis augusti. Ego Jahannes Cardona Episcopus plenate de licentia. Reverendi Domini Martni Episcopi Barchinona consecravi ecclesia et reliquias Beatorum Martirum Bernabé et aliorum sanctorum quorum nomina senpta sunt in libro vite in eo inclusi singuli Christi fidelibus. Hodie unum annum et in die anniversario consecrationis in forma ecclesia consueta concedens.”

Capitulació entre los jurats de Vilassar y mestre Pere Torrent, fuster ciutadà de Barcelona per fer lo retaule major de Sant Genis per 270 Lliures.

APSGV: Manual 16 1510-1609, fol.71]

Publicat a: MADURELL, 1944, vol.II-2 (abril), doc.V p. 32-34.

“En nom de Nostre Senyor Deu y de la Gloriosa Verge Maria, y de mossen Sanct Genis, y de tots els benaventurats Sancts de Paradis. Capitols fets y firmats, entre los honorables balle, ço es, lo senyor en benet Tries, y lo senyer en Jaume Parera; e Matheu Vidal, alias Carbonell, jurats; e Raphell Vay de la serra, e Johan Berant Arnau cellers, tots naturals de la parròquia de Vilassar, e molts promens de la desus dite parrochie, de huna part, e mestre Pere Torrent, fuster, ciuteda de Barchinona, de la part altre, son tots concordes en fer lo retaule major de Sanct Genis. E per o son los capitols següents:

E primerament, son concordes los desus dites parts, una y altra de las parts, y tots ensemps en fer lo dessus dit retaule segons forme que ultimament es stada presentada a la parrochia, en que y ha en lo mig la ymage de Nostra Dona ab aquellas proporcions y mides que ben vist sera als parroquians, ab dotze histories segons es deboxada en la mostre y pastera hon stara la ymage de sanct Genis de bulto, ab la lanterna o tube, lo qual Sanct Genis de bulto, sta a carrech del mestre ab se ordenanse, ço es, ab los pinacles e polceras entretallades finalment segons la mostra que nosaltres tenim en perguami en dite sglesie de ma del vicari.

E mes, volen les desus dites parts, ço es, los parrochians que no sien obligats en fer ninguna mesio ni despese al desus dit mestre Pere Torrent, ni a ços mossos, ans volen que stigue tot carrech y despese sue, tant de fuste y claus, bigues, tot lo necessari e pertret per dit retaule, y portar en dita parroquia, y a mes se ajen aver case ab tot lur pler, y ferlo en la dite parroquia a totes ses despeses, e posarlo tot blanch, e que lo aje fer y posar tot dins un any i mig.

E mes, volen les dessus dites parts, ço es, parrochians, que lo dit mestre Torrent, hageu a posar tot lo bastiment de la cortina del retaule perque no anava en lo preu de desus dit retaule, e dit mestre Torrent, lexa la esmena e treball, e consciencia de dits parrochians, per quant no n avien parlat y es lo mes necessari, e la tela ve a carrech de la parroquia.

E mes, stat concordat, com jo Benet Tries, balle del desus dit terme per lo senyor rey; e Jacme Parera, en Matheu Vidal, alias Carbonell, jurats ab tots los del consell desus dit, ab voluntat de tota la parrochia y terme, avent plen poder en aquest cars y altres, per lahor e gloria de Nostra Senyor deu, y de la Gloriosa Verge maria, y honre de mossen Sanct Genis, petro y advocat nostro, donam y donacio yrrevocable a mestre Pere Torrent, fuster e mestre de retaules, ciutada de Barchinona, doscents setanta lliures, dich. CCLXX lliures, per rao de fer lo desus retaule, y aço per spay de un any y mig, ab totes aquelles mides y proporcions que son deboxades en la dessus dita mostra ultimadament donada en pergami y sotestrite per lo vicari, ab los pactes y concordies y retencions desus dites, las quals CCLXX lliures, prometen donar y pegar

en aquesta forme, ço es, a sinch paguas, primerament sinquanta liures, e les altrs sinquanta liures, posat lo bancal, e lo reste segons que aura fet.

E per tenir e complir nosaltres dessus dits balle y jurats y de concell com a particulars, en nom y personas de tota comunitat, juran per Quatre Sancts Avangelis corporal y manualment tochant en tenir e pesar totes les coses desus dites, e n obligan tots los bens de la comunitat, aguts y per haver, e axi ho juren larguement, etc.

E mes, jo mestre Pere Torrent e Johanna, muller mie, ciutada y fuster de Barchinone, promet de fer lo desus retaule ab los pactes, condicions y retencions desus dites, prometent aquell donar bo, y complit, y posat ab bastiment, y de cortina, ab tots aquells compliments y proporcions qui son deboxades en la mostre donada en la parroquia, sots obligacio de persona y de mos bens, presents y esevenidors. E per major cautela, ne don vos fermances, y jo principal ab ma muller Joanna, ço es mossen Pere Jorva, alias Metge, mercader, ciutada de Barchinona, al qual ell ab marit i muller, ensemps et quiscum insolidum sot obliguen persones y bens, renunciant la ley, ço es, que lo principal sie convengut ans la ferma te ans y renuncie largament, etc.

Item, promet de fer dit retaule en la parrochie dins lo temps desus dit, stan ab tote la familie. E axi ho jure largament.

Testes de la muller quant e fermat per la fermansa son los següents: ço es, lo senyor en Berthomeu Puig, fuster, y en Miquel Vivet, sabater, e Saldoni ca, parayre del carrer de Sanct Pere, y Anthoni Rocha, satre, tots de Barchinona.

Testes huius rey son: Jaume Fogueras y Michell Figueras de Riudarenes, del bisbat de Girona y Guillem e Miquell Garigue, pintor, ciutada de Barchinone."

Doc.25

1521 abril 10

Carta de pagament atorgada pel mestre de obres Perris Absolut a favor dels obrers de Sant Julià d'Argentona, en concepte de final de pagament dels comptes del preu total concertat per la construcció de l'esmentada església.

AHPB: Notari Galceran Balaguer, llig.25, anys 152, fol.12.

Publicat a : MADURELL, 1948, p.142-143; doc.20, p. 167-168.

" Die mercurii, X^a aprilis anno predicto [1521], in dicta parrochia de Argentona.

Ego, Petrus sive Perris Absolut, francigena magister domorum ducatus de Orlien. Confiteor et recognosco vobis Sagismundo Gil et Carolo Belloc, iuratis, et Iohanni Sabater ac Micheli Rovira, operariis anno presenti fabrice sive operarie ecclesie parrochialis sancti Iuliani de Argentona, diocesis Barchinone: Quod dedistis et solvistis michi numerando, realiter et facto, in presencia notarium et testium infrascriptorum per manus vestri dicti Iohannis Sabater, triginta unam libras monete barchinonensem, pro resta et ad complementum omnium illarum mille et decem librarum dicte monete, michi et Michaeli Canut, quondam magistro domorum habitatoris civitatis Gerunde, dari et solvi promissarum per honorabiles Petrum Ferrer, Iohannem Bramona, tunc iuratos; Iacobum Lentiscla et Iohannem Mayol, tunc operarios dicte ecclesie et parrochie de Argentona, dari et solvi promissarum pro fabrica per me pro maiori parte et fere tota, et dictum Michaellem Canut pro quadam parte de dicta parrochiali ecclesia prout lacius continetur in quadam capitulorum

instrumento per et inter reverendum dominum Ludovicum dez Pla, archidiaconum ecclesie Barchinone et rectorem dicte ecclesie de Argentona, et dictos tunc iuratos et operarios dicte ecclesia, ex un parte, et dictum Michaelem Canut, ex altera parte, ac me dictum Petrum Absolut, parte ex altera, acto et firmato in posse discreti Iohannis Vilana, notarii Barchinone, die et anno in eo contentis. Quarunquidem mille et decem librarum residuum pro maiori parte michi et pro altera parte dicto Michaeli canut ante eius mortem fuit solutum plenarie et complete numeranduo, realiter et de facto, inter diversas vices sive soluciones. Et pro tutores filii et heredis dicti Michaelis Canut, apulo post ilius obitum, comiserunt et remiserunt michi dictum opus seu fabricam dicte ecclesie faciendum, prout feci et domino coherente perfeci, iuxta modum et formam ac prout in dictes capitulis continetur, de qua michi facta et remissa fabrica commissione constat quodam instrumento inde continuato instrumento in scribania publica dicte parrochie de Argentone die... Et ideo renunciando excepcioni peccunie non numerate etc. facio vobis non solum de predictis triginta una libris, verum etiam de predictis omnibus mille et decem libris presentem apocam etc. Nechnon de presenti et cum presenti cancello etc. quo ad dictas mille et decem libras dictum capitulorum instrumentum etc.

Testes: discretus Pallonius Anglada, presbiter, vicarius dicte ecclesie de Argentona, et Michael Gilabert, scriptor Barchinone."

Doc.26

1524 Octubre 17

Capítols per a la fàbrica del retaule major de l'església de Sant Júlia d'Argentona, entre els obrers de la dita parròquia i el fuster Joan Romeu.

AHPB, Miquel Cellers (major) llig. 2, llib. com. 4 any 1524 (juny-novembre).

Publicat a: MADURELL, 1944, MADURELL, 1970, p.42-43 i doc 25 (p. 155-156); CLAVELL, 1990, p.139-161.

Die lune .XVII. mensis octobris anno a Nativitate Domini M.D.XXVIII.

En nom de Nostre Senyor Déu sie. Amen.

Per causa de la obra o fàbrica del retaule en quant es la obra de fusta deius scrita fahedor en la sglésia parrochial de sant Julia de Argentona, del bisbat de Barchinona, per lo honrat senyer en Joan Romeu, fuster ciutedá de Barcelona, per y entre lo honorable en Pere Camps y Joan Mallol, jurats de la dita parroquia, e Jaume Lado y Melsior Mateu, hobrés de la dita sglésia de dita parròchia de sanct Julia de Argentona, de una part; y lo dit Joan Romeu, íuster ciutedá de la dita ciutat, de la part altre, son stats fets, formáis, pactats y juráis los capítols, pactes y avinenses següents: Primerament, es pactal y concordal entre dites parts y lo dil Joan Romeu convé y promet ais demunt anomenats, que ell a totes missions y despeses sues, aixi de fusta, clavó y port com altres coses devall scrites necessáries, farà, obrará y fabricará un retaule de fusta y aquell posará y asentarà en lo cap de la sglésia de la dita parroquia de sanct Julia de Argentona, ab aquells plans, tubes, lanternes y smortiments y pilars y totes altres coses, y en lo matex modo y forma y a similitut del retaule major de la sglésia parrochial de sanct Genis de Vilassar, excepto que com en lo rmig del dit

retaule de Vilassar es posat de bulto sanct Genis, que per aquest haze ésser de bulto sanct Julia.

E per quant lo dit retaule de Vilassar apar ésser smortit curt, es pactat que lo Crucifíx y la María y Joan y los ladres sien posats al cap de la pastera perquè lo retaule pugui puïar o smortir tant quant pora en la altaría de la sglésia.

La ampiaríá del qual retaule haze tenir trenta tres pams a cana de Barcelona o mes ampla sí mester será, a fí de que estiga ell segons lo loch.

Y de altaría tingue tant quant la altaría de la sglésia pora comportar, com dit es.

La fusta del qual retaule haze de ésser, ço es, los plans de fusta de alber y la obra de talla y mullures haze de ésser de fusta de fusters segons que en Barcelona se practica.

Entes empero que tota la obra que será mester per posar y metre dit retaule que sie feyna de mestre de cases y manobre vingue a carrech y despesa de dit Romeu, així per posar dit retaule com encara per lo bastiment de les corutines, lo qual bastiment dit Joan Romeu promet a ses despeses fer; e totas frontisses y serradures per les portes y sacrari, vingue a cárrech de dita parróchia.

Lo qual retaule promet que acabarà be y perfetament y aquell posará ab tot son compliment com de bon mestre se pertany, en lo cap de la sglésia de dita parróchia, com dit es, de la festa de Nadal de Nostre Senyor prop vinent a un any lavors immediatament seguidor.

Lo qual retaule, com dit es, fara y acabarà com se pertany dins dit temps a conexensa de mossén Bernat Mas, prevere en la seu de Barcelona beneficiat y mestre Nicholau de Credensa, pintor ciutedà de Barcelona y de aquelles altres persones que ells aplicar-hi volran.

Item, es pactat y avengut, entre les dites parts, y los dits jurats y obrers convenen y prometen al dit Joan Romeu, que ells per paga y smena de les coses demunt dites, li donaran y pagaran realment y de fet, doscentes y vuytanta y sinc liures barcelonines, en lo modo y temps següent, ço es, de present vuytanta y sinc liures, y les restants doscentes liures entre tres iguals pagues, ço es, LXVI lliures XIII sous .IIII. per tot lo mes de marc prop vinent, y altres LXVI. lliures .XIII. sous .IIII. per tot lo mes de agost prop vinent y les restants LXVI. lliures .XIII. sous .IIII. a compliment de les demunt dites CCLXXXV, donaran y pagaran, acabada dita obra y vista, judicada y regoneguda per los vehedors y conexedors demunt dits...

E perquè de les dites coses per dit Joan Romeu desús promeses ne sien mes segures [a] los dits jurats y obres, ne done per fermanses dit Joan Romeu, los honorables senyer en Joan Pareller, Matheu Aymerich y Barthomeu Barceló, fusters ciutedans de Barcelona..."

Doc.27

1526 maig 10

Es va signar una concòrdia pels síndics de Dosrius i el mestre de cases Tomàs Barça per edificar de nou l'església.

AHCB: *Fons notarial IX.s.* Documents de la col. d'Andreu Balaguer i Merino.

Publicat a: MADURELL, 1970, doc. 26, p.157-160.

“Die iovis .X. mensis marcii M.D.XXVI.

Actum in parrochia canctorum Aciscli et Victorie de Duobus Rivis Barchinone diocesis.

En nom de Déu sia y de la humil Verge Maria, Mare sua.

Sobre la fabricació de la sglésia de nou fahedora en la parròquia de sant Iscle e sancta Victoria de Dosrius, del bisbat de Barchinona, per y entre los honrats en Guillem Vallmaior, Anthoni Balle, Gaspar Vidal e Barthomeu Fonollet, síndics elegits per tota la parròquia de Dos Rius, faent aquestes coses ab auctoritat y decret del honorable en Cebrià Tarrades, balle de Dos Rius, com consta de la lur potestat en poder d'en Pere Çaragossa, notari de la present capitulació a[de una part] e mestre Thomàs Barça, ciutadà de Barchinona, mestre de cases, d epart altre, son stats fets, pactats e jurats los capítols següents:

Primo, lo dit mestre Thomàs Barça, convé y en bona fe promet als dits honrats promens, que dins spay de set anys prop sdevenidors, farà e fabricarà una sglésia de nou en lo loch ahont la sglésia vella es edifficada, faent lo cap de dita sglésia a ponent, posantse a línia tirada per la cara del campanar qui de nou es stat edifficat, a fi que lo dit campanar fasa paret a la dita sglésia e capella.

E en les dites parets del campanar faran reespalles o liuba als dos brasos de les creuades.

La qual sglésia ha de tenir de ampla trentasis palms, e de larch cent y vuit palms de cana de barchinona.

En la qual sglésia ha de haver tres croerades.

E lo cap de dita sglésia segons stà en la legement.

Les quals croerades han de ésser rodones e de pedra picada ab dues copades, los quals brassos han de tenir de gruix dols palms a dita cana. La altària d'els segons la gruxa requer, ab ses represes obrades; en les unes los quatre evangelistes, en les altres lo que ben vist los serà, ab sos ensariaments, ab les claus obrades ab algunes images en lo pla de la clau.

E los brassos principals han de tenir de grux dos palms y mig, e de altaria segons la gruxa requer, ab dues copades d'assà e d'allà, ab sos formarets de pedra picada ab dues copades, segons los altres brassos.

Item, ha de fer les parets, ço és [de] deu palms de fonaments tota la rador, e si més haurà manaster ve a càrrech de la obra, agermanatse cada part ab lo campanar. Los quals deu palms de fonament han a tenir de gros tant quant tenen les parets principals de dita sglésia sinch palms de grux.

E tant quant toquen los sperons e aliubes de gruix set palms, e de exida fora la paret, tant quant hix fora lo campanar, a fi que les altres tres capelles hagen de tenir setz palms de tou dites capelles, ço és, de la flor de la paret de la sglésia de dins, fins a la paret de la cloenda de dites capelles e a amplària d'elles de speró a speró.

E les altres sis aliubes o sperons qui son en lo cap de dita sglésia, han de tenir de grux set palms e de exida fora lo gruix de la paret, nou palms, a fi que dits fonaments fassan hun poch de rabassa a la paret que serà demunt edifficada.

Item, la paret principal dels fonaments an amunt, ha a tenir de grux quatre palms; e les aliubes sis palms de grux ab la exida demunt dita, excepto los sis del cap que han tenir de ixida vuyt palms fora la paret, e sis palms de grux.

Les quals enjubes han de tenir les cantonades brocajades, e la paret de fora semblant del campanar.

La qual paret ha de pujar fins a represas trenta sis palms, e ha de fer en la dita paret los tres principals de les tres capelles, duas copades a cada part, los quals archs han de ser de pedra picada.

La qual paret ha de puïar de represas en amunt, tant quant serà manaster segons la volta damunt dita requer, ab son apitrall de sobre.

E dexar les finestres de pedra picada ab sos xenfrans, allà hon serà ben vist dels dits obrers; e canals per lansar l'aygua de la cuberta de [la] demunt dita sglésia en tots los lochs hon serà menester.

Item, en la paret del enfront del cap de la sglésia, ha de fer un portal de pedra picada, e obrat e de la granària tal qual lo de la sglésia de Argentona, o millor si poran. E hun portalet petit a la part ont ben vist serà als dits parroquians.

Item, empendentar dita sglésia de volta grassa e parés cobrirla de teula seguint los pendants ab ses canals per lensar l'aygua fora la sglésia.

Item, ha de fer hun cor que tinga tant quant la primera croerada, ço es, lo principal de pedra picada ab dues copades a cada part; a los brassos de la croerada de pedra picada ab dos copades, e la clau obrada ab una ymage en lo pla de la clau.

E los empenentat de raiola ab gruix a la scala o caragol, tant cómodo com se porà fer, e ab sa barana ab algunes ons obrada de guix.

Item, hage de fer una trona de pera picada allà on ben vist serà als dits obrers, ab se sacla per poderhi puïar.

Item, fer los graons devant lo altar de pedra picada e empaymentar tota la dita sglésia e cap de altar de raiola, ab graons de pedra picada, e l'altar e los graons de les capelles e empaimentar aquelles, e fer los altars, e posarlos en son loch, e empendentar de volta grassa o raiola ab morter.

E los brassos de dites capelles de pedra picada segons unes pessas havem apperellades per la capella de sant Sebastià, e claus e represes com demunt és dit.

E fer emblancar tota la sglésia, capelles e cor, e empaymentar lo dit cor e perfilarho tot segons se pertany e la obra requer.

Item, lo dit mestre te arrencar y trancar tota la pedra que serà manester en tota la dita obra en les padrones de la dita parroquia, salvo represes, sarges y claus de la sglésia y de les capelles y del portal, les quals dita parròquia li te donar.

Mes lo dit mestre haia dexar e fer dos armaris a cada part darrera la altar, segons stan los de la sglésia d'Argentona.

Item, lo dit mestre ha de fer e acabar bé e degudament, segons de bon mestre se pertany, tota la demunt dita obra a son cost e despeses, ço es, de mans, e despesa, e soldades de ell e de tota sa gent e ferramenta. E ell se ha de armar totes les voltes e croerades; e les tres capelles acabades segons stan designades en lo elegiment.

Item, los dits obrers han a donar al mestre pedra, calç, raiola, arena, cordes, trunyelles, talles, galledes, fusta per les bastides e armar, e clavó, e tot lo pertret, posat aquí a peu de obra, a cost e despeses de la parròquia e aygua quant farà las pilas, e fetes las pilas, tostemp que n'hage en lo pou de la rectoria, lo mestre haia pendre de aquell per obrar dita obra.

Item, li tenen a donar per la demunt dita obra vuytcentes vint y sinch lliures barchinonines pagadores de aquesta forma, ço és:

A principi de trencar pedra

XXX lliures

Quant haurà ubert los fonaments e puïats los X palms agual de terra

XXXV

lliures

*E quant haurà puiat sobre los fonaments hahont ha ésser lo paviment
.VI. palms a la rador XXXV lliures*

Quant haurà puiats altres sis palms a la rador XXXXV lliures

Més, quant haurà puiats altres sis palms a la rador XXXXV lliures

*Més, quant haurà puiats altres sis palms y posades les repeses y
comensades a posar les sarges LX lliures*

Més quant haurà puiats .V. palms que haurà acabat de posar les sarges LXXV lliures

*Mes, quant haurà encendriat e posat los brassos e haurà puiat V palms
a la rador CXXXV lliures*

Més quant haurà acabat de empendentar LXX lliures

Mes quant haurà puiat V palms a la rador L lliures

*Mes quant haurà puiat altres V palms a la rador e acabat de cobrir
la sglésia e capelles L lliures*

*Mes quant haurà acabat de enblancar e lavar bastidas de dita sglésia XXX
lliures*

*Mes quant haurà acabat de puiar IIII palms tota la sglésia a la rador
e acabada ab compliment, segons demunt es dit, com de
bon mestre se pertany a coneguda de Antoni Carbonell,
fuster de Barcelona e dos mestres elegidors per les parts CLX lliures*

Pena CC lliures

*Obligació de la universitat ab auctoritat y decret d'en Cebrià Terrades, balle de dita
parroquia, y obligació dels bens del mestre, jurament y altres clausules necessàries
etc.*

*Testes firmarum dictorum Guillermi Vallmaior, Anthoni Balle, Gasparis Vidal et
Thomas Barça sunt: discretus Anthonius Bertran et Joannes Gonser, presbiteri
habitantes in dicta parrochia.*

Honorabilis Ciprianus Terrades posuit mei decretum, presentibus testibus.

Doc.28

1526 octubre 28

Acta de consagració del temple de Santa Maria de Mataró trobada en les obres d'enderroc del temple gòtic el 11 d'abril de 1679 i explicades en acta notarial.

ACA: Protocols Notarials de Mataró, sèrie 1181.

Publicat: COLOMER, 1994, p.16.

"...continuan y llevan acte com anatse continuant ara novament la fàbrica y construcció de la obra nova que se va fahent per aampliar y allergar la Iglésia Parrochial de la present vila y ferla bastant y sufficient per poder los stants y habitants anants y vinents en dita vila comodament estar en dita iglésia per fer ella les degudes orations ohir les celebracions dels divinals officis y complir els preceptes de la divina lleÿ en la qual obra se havia sessat per convenientias y utilitat de la matexa obra nova ja feta y haventse per continuar aquella segons la traça per dita obra donada primerament desfer lo retaule major de dita Iglésia se as anat prosseguint en desfer aquell u després de desfetes ja totas las cosas eminentes de dit altar anant tambe desfent la mesa de dit alatar après de treta la dita ara de aquell que és de pedra gran que té tota la mesa de dit altar sota aquella en un cóncavo de

pedras de Monjuich se ha trobat una capseta rodona de fusta y oberta aquella primerament se ha trobat un drap de llinet blanc lligat en creu molt prim de fil blau com si dos seda y desplegat di drap blanc se ha trobat dins ell un pregaminet xich plegat en quadro ab sinch crehuetas manu scritas sobre en lo matiex pregaminet y desplegat aquell se ha trobat onse rallas manu scritas en lo matex pregaminet que són del thenor seguent:

[Mo.Do.XXVIo. die dominica festo sanctorum apostolorum Sýmonis et Judae XXVIIIo. mensis octobris. Ego Magister Johannes M^oYralles Archiepiscopus Thesalonuensis canonicus et sacre sanctae ecclesiae Urgellensis consecravi ecclesiam et altare hoc in honorem beate Virginis Mariae et reliquias capillorum Sanctae Mariae Magdalenae in eo inclusi singulis Xpo. fidelibus hodie unum annum et in die anniversario consecrationis huiusmodi ipsam visitatibus octuaginta dies de vera indulgentia in forma ecclesiae consueta concedens.]

E après en dita capsa se ha trobat un paperet blanc plegat y lligat també en creu ab la matexa spècie de fil sobre dita y ubert aquell se ha trobat dins ell altre plech de tafetà negre y delegat aquell se ha trobats y vistos tres grans o grums que se ignora que cosa és y també si ha trobat un paperet plegat per llarch ab una inscripció que diu: "Capilli Sanctae Mariae Magdalenae" y ubert lo dit paperet se ha trobat un tafatenet carmesí y ubert dit tafatenet carmeí se ha trobat y vist dins dell alguns trossets de cabells rossos..."

Doc.29

1527 gener 13

Acta de visura de les taules pintades pels mestres Enric i Pere Portugués destinades a l'església parroquial de Sant Genís de Vilassar.

APSGV: Manual 18, 1524-1534, fol.34.

Publicat a: MADURELL, 1944, vol.II-2 (abril) doc.IX, p.38.

"Die XIII mensis genuari [1527] per lo honorable Salvador Abril batlle del terme de Vilassar, pres de sagrament mestre Marti imaginayre, habitant en la ciutat de Barchinona, lo qual jura los Sancts Sagrats Evangelis, en presencia de tot lo poble de Vilassar, de dir veritat in e sobre una taula pintada per mestre Enrich, pinctor, los defectes e be de dita taula:

*Et prima, la orella no esta be en son loch,
Mes lo braç esquerre no esta be en son lloch,
Mes lo cors no esta de auexa figura com deu estar,
Mes la tovallola no es possible de estar com esta,
Mes la nota mia no l entesa del Diable,
Mes les cames be com deu estar,
Mes la barba de sanct Miquel no pot exir en fora del bras com estar,
Mes lo sobre dit per lo mateix jurament que les dues taules de mestre Pere Portugues tant al oli com de trempre, son ab major perfecció que es de mestre Anrich. De les altres no pot dir, per quant no les ha vistes"*

Doc.30

1531 abril 3

Capitols convinguts entre el municipi d'Argentona i Nicolau de Credença, Jaume Forner i Antoni Ropit, pintors sobre la pintura d'un retaule major de Sant Julià d'Argentona

AHPB: Antoni Anglès, llig. 8, man32. Any 1531.

Publicat a : MADURELL, 1970, p.42-43; doc. 27; p.160.

"Die lune Illa dicti mensis aprilis anno predicto M.D.XXX.I.

Instrumentum capitulorum cocordie factum inter universitatem de Argentona, ex una, et Nicholaum de Credensa, Jacobum Forners et Anthonio Ropit, pictores, cives Barcinone, parte ex altera, etc. Super pictura retabuli sancti iuliani, prout in cedula. Testes ibem,"

Doc.31

1531 juny 11

Rebut pel pagament de 200 lliures a compte de les 700 lliures del preu de la pintura del retaule major de sant Julià d'Argentona efectuat als pintors Nicolau de Credença, napolità, i els barcelonins Antoni Rupit i Jaume Forner

Publicat a: CLAVELL, 1990, p. 142.

"Memorial de lo que los pintors an revut en paga de la pintura del retaule de Sant Julià

Nosaltres mestre Antoni Ropit, pintor de la Verge Maria de Mataró et mestre Nicolau de Credença et mestre Juame Forner pintors ciutadans de Barcelona, atorguen a noslatres Pere Bramona et pere Mayol alis Gili jurats del terme d'Argentona, quans abeu dades dos centes lliures barceloneses dic CC II. Asso és cent lliures ab sere quens abem comprada de la hobre de lesglesia a reo de II sous la liure. E cent liures de comtans les quals dites CC II. Son en pague porrata de aquelles Set centes lliure que nos tenim aber del dit terme de Argentona per reo de la pintura del retaule major de la vostra sglesia parrochial seguons se mostra largament de la dita pintura ab contracte fet y fernet é hurat entre nosaltres e vosaltres en poder del dicut mossen Antoni Engles notari publich de Barcelona lo die é any en aquell tingut. E perque stà en veritat tot lo demunt dit, jo dit mestre Antoni Ropit enquestes coses present ab vullentat consentiment dels sobre dits pintors panes meus que en essó son avuy absents nos fes fer de melletra mia lo present albera per mans de don Bartomeu Llenstislà de la dita parròquia de Argentona á XI del mes de juny 1531.

Jo dit Antoni Ropit atore tot lo mondit ab volanta e quantement dels altres panes meus: de ma mia"

Doc.32

1532 octubre 7

Pacte entre els pintors Enric Fernàndez, Nicolau de Credença i Pere Nunyes, portuguès per obrar l'altar major de Santa Maria.

AHPB: Pablo Renard, leg. 14, man 1532-33.

Publicat a : MADURELL, 1944, vol.II-2 (abril) ,doc. XVI, p. 44-45 ; VILANOVA, 1935.

“Dicta die lune. VII. Mensis octobris anno a nativitate Domini M.D.XXX.II

Concordia y societat feta entre las parts devall scrites de y sobre les coses devall scrites, durardora entre ells per temps de sis anys venidors per a la fi dels sis anys les coses compreses se haien entre elles matexes parts acabar.

Primo, es concordat una companya entre mestre Nicholau de Credensa y mestre Anrique Fernandez y mestre Pedro Nunyos, pictores, es a saber, sobre un retablo que es part fet de pintura en la vila de mataro, y de un altre retablo que es fet de fusta en el monestir del carme y es de la confraria de los carnicers, y de altres qualsevulla retables que de aqui avant vendran a qualsevulla de nosaltres sobre dits empresos de preus de trenta ducats en amunt, que qualsevulla de noslatres haien a fer part y dar raho a los dos sobredits de la companya.

Mes, ço es concordat entre los sobredits mestre Nicholas y mestre Anriquez y mestre Pedro que qualsevulla retablo o retablos que Iso dits faran haian a pagar del preu de la obra que pagaran todas las despeses de comun, es a saber, or y todas despesas qu seran menester en dita obra, e axi mateix soldadas de jovens y mossos u m qualsevulla cosa necessaria per a la dita obra. Y acabada dita obra y obres, y pagades totes les despeses, del guany que restara se n haien a fer tres partes yguals y per que dit mestre Enrique y mestre pedro faran la part de la pintura que tocara a mestre nicholau dit mestre es content de pagar als dits mestre Enrique y a mestre Pedro de cada cent en ... dos que vendra a sa part trenta y dos ducados deduyt des ... per porata segons sera la quantitat que al dit mestre Nicholau sera la ... terça y seran pagats de la dita obra.

Les quals coses totes y sengles prometen la una part a l'altra tenir e servir sots pena de cent liures barceloneses, etc, ab obligacio de bens y jurament. Et ideo, etc

Die lune VII menis octobris anno a Nativitate Domini, dicte partes firmanunt et iurarunt et prosentibus Petro Tio, cuditori folii, cive et Iacobo Teres, scriptor, Barchinone.”

Doc.33

1532 desembre 23

Lloguer d'una casa de Vilassar per part de pintor per tal de fer-ho servir d'obrador i habitatge mentre durés la realització del retaule. la casa va ser arrendada per Beneta, viuda de Tremolet a 4 ducats l'any.

APSGV: manual 18, 1524-34, fol.34.

Publicat a : MADURELL, 1944.

“Die IIII mensis decembris anno domini MDXXXII, Jo Beneta Tremoleta, de grat de certa sciencia etc. arrenda o loga tota la mia casa nomenada d'en Tremolet, situada en la parròquia de Vilasaer a vos mestre Pedro Portuguès, pintor, per preu de quatre

ducats 1 any a lus i costum de Barchinona pagadors. E aquest arrendament o loguer de dita casa, a nos fan per tant temps quant haureu menester per acabar de pintar lo retaule de Vilassar o a paga dita quantitat per prorata segons haia menester dita casa, lo qual loguer o arrendament comença a XXIII de octubre prop passat. E per veritat fa la present de voluntat mia, die e any damunt dits, per mans de mi Miquel Blanch, prevere e vicari de dita sglesia de Vilassar.”

Doc.34

1533 juliol 27

Acta de visura de les pintures executades en el bancal del retaule de Sant Genís de Vilassar per Joan Masiques realitzada pels pintors Nicolau de Credença i Jaume Fornet de Mataró.

APSGV: *Manual 18 (1524-34)*, fol.90.

Publicat a: MADURELL, 1944, vol.II-2 (abril) doc.XVIII p.48.

“Judici del retaule major

Concordia es stada feta sobre lo judicar la pintura o bancal del retaule de Vilassar, entre los jurats e universitat e Vilassar, de una part, e los honorables mestre Pere Nunyes, pintor, de la part altre, son stats elegits per dita judicatura per part de la dita parrochia, mestre Jaume Fornet, pintor habitant de la vila de Mataró, e per part de dit mestre Pedro Nunyes, mestre Nicholau de Credensa, los quals migensant jurament, diuen e judiquen tots juncts o concordat, la dita obra esser bona e rebedora, juxta los capitols e contracte entre les dites parts contractat. Es veritat que los dits pintors en la istoria de la Presa, hagen de reglassar lo mantell de sanct Pere de carmini.

E mes, la tunica de ihesus de la matexa istoria ssia enfosquida, perque sia semblant a les altres vestidures del personatge.

E mes, que en la Maria del sacrari la gonella sia tornada a fer.

E mes, avant los pahiments fer algunas obras en les regoles, perque apareguen millor

E mes, en la istoria del Assotament, la vesta del Pilat sia reglassada de carmesi, y lo drap de brocat que sia ombrat de dit Pilat.

E mes, que los endrons de les polseres fassen de carmesi.

E aquesta es la intencio dels dits mestre Jaume Forne, e mestre Nicholau de Credensa, segons deu e llur concien(cia).

Testes huismodi rei sunt: discretus Franciscus Duran, presbiter dicte parrochie et lohannes Massiques, fusteribus, habitator ville de Matarone.”

Doc.35

1539 octubre 12

Consagració de l'altar major de l'església gòtica de Sant Julià d'Argentona segons consta en un pergami trobat en l'altar major.

Publicat a: CARRERES, 1891, p, 74.

“+ De ligno S[anc]t[a]e Cricis.anno Millesimo quinquagesimo tricessimo nono. die dominicha duodecima mensis octobris:

Ego magister Joannes Miralles, Sachrista et Canonicus Ecclesie Urgellensis. Dei et Apostolice Sedis gratia Archiepiscopus Thesalonicensis censecravi Ecclesiam et altare hoc, In honorem Sancti Iuliani et reliquias Sanctae Crucis domini nostri Jesucristi In eo Inclusi singulis Christi fidelibus hodie unum annum et in die aniversario Consecrationis huiusmodi ipsam visitantibus Cuadraginta dies de vera indulgentia in formo ecclesiae consueta concedens."

Doc.36

1540 gener 5

Contracte entre Antoni Mateu, mestre de cases de Barcelona i Joan Vives de Sant Genís de Vilassar amb Bernat Segrera, batlle i demés jurats, obrers i singulars de Cabrera per obrar l'església parroquial de Sant Feliu de Cabrera per 1150 lliures en 6 anys.

AHCB: Mas, Notes històriques..., vol. VII, fol.119 v.
Publicat a : MADURELL, 1970, doc.32, p.164-166.

" Die. V^a mensis januarii 1540

Dintre la parròquia de sant Feliu de Cabrera fonch feta y fermada la present concòrdia y avinensa entre mestre Antoni Mateu, mestre de cases ciutadà de Barcelona, y lo senyer en Joan Vives, mestre de cases de la parròquia de sant Genís de Vilassar, de huna part; y lo senyer en Bernat Segrera, batlle de la parròquia de sant Feliu de Cabrera, y lo senyer en Baltasar Tria y Carles Morot, jurats, y lo senyer n'Asteva Jaume y Berthomeu Agell del Cros, Joan Bonet y Pera Soller, homens de consell y Berthomeu Puix y Jaume Canal, hobrès de la dita parròquia de Cabrera y singulars de aquella, d'ela part altre; sobre los pactes y avinensas de la dita sglésia de dit terme de Cabrera, la qual sglésia los dits mestre Antoni Mateu y Joan Vives, mestres de cases, emprenen y tenen de fer ab los pactes y avinensas següens:

Primerament, la dita sglésia ha de tenir la largària CXII pallms de tou y de ample coranta pallms de tou.

Item, en dita sglésia han de fer lo cap y tres arcs de pedra de Barcelona, ab sis claus y coberta de dita sglésia de hobre cuyta y las voltes grasses de obra cyuta y enblancada y perfilada de negre ab tantes finestres com lo poble volrà ab una O al front del portal.

Item, lo cor ab sa clau y sos brassos de pedra de Barcelona ab la volta de guix ab la barana, així com la de Vilassar, y pahimentar tan lo cor com la sglésia de hobre cyuta ab la scala per lo gruix de la paret.

Item, lo cap de l'altar dos graons y hu en cada capella.

Item, han de fer dues capelles après del creuer del cap del altar ab brassos y claus de pedra de Barcelona y han de tenir ditas capelles de ample y de tou desanou pallms poc mes ho manco.

Item, en lo cap del altar han de ferh un armari dins lo gruix de la paret tant ample com los prohomens volran.

Item, lo portal maior de deu pallms de ample de dita sglésia de pedra de Barcelona, fet així com lo de la sglésia de Arenys, exepta que si volien fer los promens personage

de pedra en mix sobre la linda del portal, que lo terme l'age de pagar ab sis garites en cada portal han de fer dits mestres.

Item, lo portalet de dita sglésia que sie lo qui es ara en la sglésia vella empero que l'age de rapicar.

Item, han de fer lo campanar de dita sglésia de XVII fins en XVIII palms, de tou, poch més o manco, sobre lo més lat de dita sglésia, sens la agulla ni marlets y que dits mestres hagen de fer dita agulla y que les mans y treballs de dita agulla sian pagats, a coneguda del balle y jurats y obrés que lavós seran.

Item, que dit campanar tinga al nivel del cor huna volta grassa de obre cuyta, y mes bax de las finestras de las campanas huna altre volta grassa ab sis finestras en dit campanar y quatre cavalls.

Item, que los fonaments de dit campanar y sglésia ajen de tenir set pallms de gruix o més, y la paret de terra en hamunt sis pallms de gruix.

Item, en dit campanar han de fer hun caragol de guix ab sos spiralls alà hont serà mester.

Item, en dit campanar y sglésia sos marlets ab balastarias e hu(na) part e altre.

Item, en la iglesia sia sos sperons ab sis cavalls reandis per dits sperons.

Item, han de fer en dita sglésia tres altàs nous, la hu al cap del altar major y los dos a les capelles.

Item, que los dits mestres haien de trencar tota la pedra de picar tant la de Barcelona, com la de la altre part y que dits mestres se hajan de fer lur despesa y pagar soldades a menobres y ayuens excpeto lo pintor y los promens aien de pagar tota la pedra.

Item, que dits mestres, so és, mestre Antoni Mateu y mestre Joan Vibes, haien de donar complimnet a la dita hobra dins sis anys primer vinents, comensant a Carnestoltas del any present 1540.

Item, s'és pactat y concordat que los dits balle y jurats y homens de consell y hobrés y los que vindran cada any en sos termini y los singulars de dita parròquia hagen de fer hun pou prop de la plassa que age quatre pallms de aygua y si dit pou se exagave, que dits mestres ajen de sercar l'aygya a ses costes y despeses.

Item, que los dits jurats y balle y hobrés y singulars de dita parròquia ajen de portar tota cosa que sia mester a peu de hobre, entès emperò, que sie dins la plassa de dit terme, tant prop de dita obra com bastarutas y animals y ròsechs poran descarregar.

Item, per lo enderrocar de la sglésia vella lo terme age de dar a dits mestres quatre desines.

Item, los dits balle y jurats y homens de consell y hobrés y singulars de dita parròquia de Cabrera, prometen de dar als dits mestres Antoni Mateu y Joan Vives per fer la dita sglésia ab los pactes y condicions demunt dites mil y cent y cinquanta liures, dich mil CL lliures barceloneses, y aquelles prometen pagar en les pagues y termes en la forma y manera que han contractat los de Arenys, y asó sens dan ni despeses sues, y, encara volen que sia fet ab sellari de procurador de sinch sous per cascun dia que treballaria per la dita causa hoc encara ab totes aquelles clàusules y obligations y renunciacions y seguretats devall scrites. Yaixí es fermen y juren etc.

Item, que si los dits mestres donant totes les coses necessàries per la dita hobra, no continuaven dita hobre, que los dits jurats y hobrés i singulars los puguen forsar a ells o a lurs fermanses de continuar dita obra. Y així per lo semblant si lo dit balle y jurats y hobrés no donaven cpmpliment de tot lo mster als dits mestres, que los dits mestres los puguen forsar així com dalt és dit etc.

Item, los demunt dits mestres, so és, mestre Antoni Mateu y mestre Joan Vivas, accepten la dita hobre ab tots los pactes y condicions demunt dites, y ab la cantitat y pagues de aquella en la forma demunt dita. Y per major seguretat per dar compliment a la dita hobre, ne donen per fermanses los dits mestres, so és lo mestre Antoni Mateu e Jaume Safont mestre de cases de Barcelona, y Barhomeu Envia, ferrer, ciutadans de Barcelona, y lo dit mestre Joan Vives y Joan Vives, fill seu, los dos com a principals ne donen per fermanses lo senyer en Francesch Roudós, pagés y lo senyer en Barnat canas y Saura, pagesos tots de la parròquia de sant Genís de Vilasar, les quals fermanses accepten la dita fermansa...

Item, que los dits mestres se puguen ajufar de tota la pedra que sia bona que es en la sglésia vella per hobar la nova y que tota la sglésia aja de anar abax, tant lo cap que es ara com tot lo restant.

Testes..."

Doc.37

1553 novembre 12

Decisió del Consell de la vila de Mataró de construir la capella de Sant Simó en el lloc on hi havia el crucifix de Bona Vida.

ACA: Protocols Notarials de Mataró, sèrie C-2; Acords municipals de Mataró, 4
Publicat a: COLOMER, 1992, p.59; COLOMER, 1993, p.133.

"Die dominica duodecima mensis novembris anno a Nativitate Domini MDLIII (...). Item p(er) los dits Jurats y consell fonch determinat q(ue) se fassa la capella de Sanct Simon en la creu del cricifix de bona vida en lo que y a dita capella fonch donat com se a mestra p(er) fitas e que sia clavari de la moneda mossen anthony viladrau prebere e bassiner e hage de mirar p(er) la obra pere vilaró hostaler de la vila de materó p(er)o en tot temps sian los Jurats qui ara son y p(er) temps seran senyors e vehedors en la obra de dita capella. Testes predicti. Disoent dit ameller a solas."

Doc.38

1559 maig 6

Contracte signat pel mestre de cases barceloní Bertran Felip, per a reparació del campanar de l'església de Sant Julià d'Argentona

AHPN: Miquel Benet Gilabert, llig.4, protoc. Anys 1557-1559.
Publicat a: MADURELL, 1970, p.171-174, doc.40 ; CLAVELL,1990, p.118-119.

"Die sabbati sexta mensis maii anno M.D.LVIII^o.

Nos Jacobus Tanesa, petrus Campmas, Bartholomeus Sabater, magistri domorum cives Barchinone; et Joanna, uxor Bertrandi Felip, magistri magistri domorumdicte cives Barchinone, scientes et attendentes, quod nis in et cum instrumento capitulacionis infra inserte, quod fuit recepto penes venerabilem et discretum Bartholomeum Morera, prebiterum et vicarium retorice et parrochialis ecclesie sancti Juliani de argentona diocesis Barchinone, die septima mensis marcii proxime preteriti, fuimus dati et constituti fideiussores per dictum Bertrandum Felip vobis Anthonio Fornells et Petro Joanni Guerrou, juratis; joanni Cabanyes et Joanni Pujol, Bartholomeo Mauri et Gabrieli Viver, probis hominibus de consilio universitatis dicte parrochier snacti Juliani de Argentona; Petro Bova et Balthezari Pints, operariis

eiusdem ecclesie sancti Juliani de Argentona ex universitati dicte parrochie, cuiusdem capitulacionis tenor sequitur sub his verbis:

Die VII de Març M.D.L.VIIIº.

A laor y glòria de Déu y de la Sacratísssima Verge Maria Mare sua y advocada nostra y del beneventurat màrtir sanct Julià sia. Amen.

Com lo poble de la parròquia de Sant Julià de Argentona y bisbat de Barcelona, induyts al servey de Déu, tenint bonas campanas y aquelles no's puguen tocar sinó a batallades, y aço per deffecte del campanar no star be present capitulació y avinensa següent:

Primo, lo senyor Antoni Fornells y Pere Joan Guarau, jurats; Joan Cabanyes, Joan Pujol, Barthomeu Mauri e Gabriel Viver, homens del consell; Pere bova, Balthazar Pins, hobrés, ab consentiment del honorable en Joan Gili, per la reial maiestat balle del terme de Argentona, donen a fer ho si's vol adobar lo dit campanar a mestra Bertran Felip, mestre de cases ciutedà de Barchinona, del modo y pactes següents:

E primerament, lo dit mestre Bertran Felip a son arrisch y perill ha de devallar les campanes bax, y quant seran baix sia fet dit campanar, com dit es, a son risch y perill, les ha de posar alt en lo campanar, donant-li les coses necessàries per dit effecte haurà menester.

Més, lo dit mestre Bertran Felip, a ses costes y despeses, ha de desfer lo campanar fins a igual de la sglésia fins la represa. Y après l'a de tornar a fer a dos voltes grassas juxta forma stà lo campanar de Cardedeu.

Més, lo dit mestre Bertran Felip ha de fer les huides, com dit es com lo de Cardedeu, y per ésser les campanes ,és grans que les de Cardedeu també les huides més amples y més altas conformes segons son les campanes.

Més, lo dit mestre Bertran Felip a ses costes y despeses ha de trencar y picar tots los cantons en dita obra seran menester.

Més lo dit mestre, alt ha de fer la barana o merlets, tot com stà lo de Cardedeu.

Més, lo dit mestre ha de fer tota la menobra en la dita feina, y amarrar la cals y portar aygua de la font.

Més, lo poble d'Argentona se obliga en dar y portar tota cosa lo dit mestre haurà menester per ha fer dit campanar y obra, a costes y despeses llurs, tot a peu de muralla.

Més , lo sobredit mestre Bertran Felip promet de donar acabada la dita obra, dins un any y mig, donat-li tot lo dit poble les coses en lo precedent capítol contengudes; y donant-li les pagues que debax stan contengudes.

Més, los sobredits jurats y homens del consell, ab consentiment de tot lo poble, daran y pagaran al sobredit mestre Bertran Felip per a dita obra y campanar, trescentes cinquanta lliures de moneda barcelonesa, dich . CCL lliures, ab les pagues següents, ço es, en la festa de sanc Miquel de setembre primer vinent: C. Lliures, y en dit temps lo di mestre ha de fer començar dita obra: la segona paga, quan lo dit mestre muntarà dita obra y serà a mitges huides; L. Lliures. La tercera paga quant haurà acabades les huides: .c. Lliures, y les cent lliures restants a compliment de totes CCCL lliures sis mesos après que la dita obra y campanar serà acabat y judicat ésser ben fet y perfectament y com lo dit campanar de Cardedeu.

Y attendre y complir, tenir y servir se obliguan.

Y per més seguretat attendre y complir tenir y servir ne done per fer manses de la dona na Juana, muller sua, Jaume Tanesam, pera Campmas y Barthomeu Sabater, mestre de cases ciutedans de Barcelona.”

Doc 39

1561 març 17

Contracte entre els obrers de la parròquia de Sant Andreu de Llavaneres i el mestre de cases Pere Blai

AHPB: Jaume Sastre (menor), lligall 7, manual 50, any 1561, fol.4.

Publicat a : MADURELL, 1948, doc. 134 p. 190; MADURELL, 1970, doc.41 p.174 –178.

“Die jovis decima septima mensis marcii anno a Nativitate Domini .M.D.LXI. licet hic. En nom de Nostre Senyor Jhesu Christ y de la humil Verge Maria Mare sua y del gloriós apòstol sanct Andreu sia. Amen.

Sobre la fàbrica fahedora de la sglésia sots invocatió de sanct Andreu de la parrochia de Lavaneres, ço es, de tot lo edifici de dita sglésia, comensant la alzar de peu de modo y manera esta feta la sglesia parrochial de sanct Martí de Arenys, del bisbat de Gerona, exceptades les conditions devall scrites, per mi entre los honorables en Jaume Nadal, balle de la dita parròchia y terme, Thomàs Amat y Pere Muntalt del Bosch, tots de dita parròchia tant en nom llur propi, com a persones eletes y tenint poder ensemps ab altres in solidum de les coses devall scrites totes y sengles dels parrochians del dit terme y parrochia de Llavaneres, y tenint plen poder de aquell en general com apar per instrument en lo qual los noms de dits parrochians llargament stan scrits y continuats, rebut y testificat per lo discret mossén Johan Cortés notari real regint la scrivania pública de la iglesia y terme de Mataró y de las parrochias y terme de sanct Andreu i sanct Vicens de Llavaneras, per lo hereu o successor de mossèn Angel Ferrer y Dez Puig, quondam ciutedà de Barcelona, senyor útil de dites scrivanies, a tres de juliol any .M.D.LX, axí com dit notari en ses certificatòrias letres en paper scrites ne fa fe.

Y aixi mateix los dits honorables en Jaume Nadal, balle; en Pere Muntalt de Bosch, l'any present obrer de dita parròchia, y en Thomas Amat, pagès de dita parròchia com a procurador y actors legittimament constituïts y ordenats de n'Anthoni Maior, l'any present jurat de dita parròchia, en Barthomeu Tria, l'any present jurat de dita parròchia, en Barthomeu Tria, l'any present obrer de dita parrochia, Antoni Cabot, maior de dias síndich també acceptat y conseller del Consell Ordinari; Barthomeu Catà, de Consell Ordinari, Pere Marquès, de Consell Ordinari; tots de dita parrochia, com consta de dita procura y actoria, ab acte públic fet en la dita parròchia de Llavaneres a .XVII: del present devall scrit mes de març y clos per mossèn Antoni Amat, prevere y vicari de dita parrochia de sant Andreu de Llavaneres. Y aixi mateix per determinació del Consell Ordinari dels Obres de dita parrochia, en lo qual Consell entrevingué lo dit Pere Muntalt del Bosch, Barthomeu Tria, obrer de dita sglésia, Anthoni Maior, jurat, Antoni Cabot, maior de dies, Jaume Nadal, Thomàs Amat, Lorens Planti, síndichs; Pere Marquès, Barthomeu Catà alias Morera del Torrent, consellers lo any present, com apar per acte testificat per lo dit mossèn Antoni Amat, a .XXVII. de setembre del any M.D.LX del qual ne fa dit notari ad ses letres certificatories ne fa fe, de una part, y lo honorable mestre Pere Blay, mestre de

cases ciutedà de Barcelona, de la part altra, son stats fets, fermats, pactats he jurats los capítols concòrdia, forma y avinentia següents:

Primerament, lo predit mestre Pere Blay, convé y en bona fe promet que farà y darà obra ab acabament, que dins vuyt anys, comensadors a correr lo dia de la ferma dels presents capítols en avant, desfarà la sglésia vella sobredita de Llavaneres y de nou farà, obrerà y acabarà una altra sglésia en lo lloch dedicat per dits obrers, ço és del campanar de la sglésia vella vers sol yxent, restant dit campanar al sol devall de dita sglésia fahedora junt ab la paret de ponent. E que lo tou del campanar mir dins la sglésia çots la capella de dit campanar en lo cantó que mira vers mig jorn y sol ponent.

Item, que farà y obrerà dita sglésia del modo y forma y manera esta feta la sglésia parrochial de sanct Martí de Arenys, ab la mateixa grosària de fonaments y fondària fins arribar a cosa ferma, parets y sperons, accepto sinch palms mancho de la largària y dos de amplària y dos palms més baixa y de la mateixa pedra y també picada com aquella y ab los matexos portals, finestres, sacristia, chor, capelles, trona, escalas, voltas, arcadas, crueres, claus y altres coses, acceptat emperò que lo dit mestre Pere Blay no sie obligat ni se entengue que haja de fer las fons del baptisme, ni piques de aygua beneyta, ni peus de retaules, ni de altres, sino tant solament lo contengut en la present capitulació, que com en lo portal de la sglésia parrochial de Arenys està sculpida la ymatge de sanct Martí, que en lo present sglésia hi stiga la ymatge de sanct Andreu y que las capellas prop del cap del altar sien y tinguen de tou vint palms, de quadratura.

Item, que farà una capella al sol devall de la sglésia deus lo cor vers tremuntana conforme y de la manera y modo al encontre de la capella que vuy sta deus lo campanar. Y que en lo peu del altar major de dita sglésia nova hage quatre grahons del pahiment de la sglésia abans de muntar devant lo altar, a coneguda dels dits obrers.

Item, que lo chor de la sglesia de Arenys appar un poch massa gran hi's veu sebeu la obra de dita sglésia fara lo chor de dita sglesia de sant Andreu de Llavaneras a conexensa de dits obrers si volran que's faça de la amplària y llargària esta lo de Arenys o més xich.

Item, que farà un portal de pedra picada per lo qual se puga pasar del chor al campanar per muntar al cap de dit campanar fent-li, si mester serà scala o caragol, a coneguda de dits obrers y un altre per entrar de dit campanar sobre la sglesia.

Item, que fara la sagristia de dita sglésia del modo y manera esta feta la de Arnyes, la qual farà al cap de la sglésia o allà hont los dits obrers elegiran.

Item, que farà lo pahiment de dita sglésia de cayró de un palm de grandària y de un quart bastant de grosària.

Item, que farà y posara la pedra del altar maior de la qualitat de la pedra es la de Arenys, y de llargaria y amplaria que dits obrers la volran, sols no sia més llarga de dotze palms ni més ample de sinch palms.

Item, que farà la dita sglésia de la altària com dit es, excepto que per quant la sglésia de Arenys no es coberta de rajola sino de taulada, que cobrià y pavimentarà de bona raiola las voltas de dita sglésia fahedora com de bon mestre se pertany, de modo que no's pugue ploure.

Item, que farà una paret al entorn de la sglésia, de altaria de quatre fins en sinch palms y de gruxa de dos palms, ab sos merlets de pedra picada.

Item, que farà de sobre la volta de dita sglésia, ço es, al derrador d'ella, junct dita paret, un corredor de amplària de tres palms bo y pahimentat, per lo qual corredor se puga rodar planera dita sglésia.

Item, que a cada speró de dita sgle'sia, ço és per allà hont caurà l'aygua de dita volta, farà unes canals de pedra de la dita parròchia de Lllavaneres, a coneguda dels dits obrers.

Item, que tots los cantons de dita sglésia, tant de capelles, sagristia y sperons, com altrament, farà de pedra pichada.

Item, que farà un portal de pedra pichada y scala o caragol de guix dins o junt la paret de dita sglésia en lo lloch per lo reverent rector de dita parròchia designador, per poder ab un pont de la casa de la rectoria entrar en dita sglésia.

Item, que farà los portals forans de dita sglésia en lo lloch hont dits obrers designaran. Y que sobre quiscú d'ells fara una garita de pedra picada.

Item, que tot lo que es de p3dra picada en la dita sglésia de Arenys, farà y posarà de pedra picada en la dita sglésia de Lllavaneres de nou fahedora, acceptant lo demunt dit. Es entès emperò que si los dits obrers o persones electes y al dit mestre Pere Blay aparra que la pedra de dita parròquia sia bona per dita obra, en lloch de la de Monjohich, que'en puguen fer, rellevant lo cost que porie costar més la de Monjohich que l'altre y llevarse del preu. Y asó a coneguda de ditas personas, hu de cada part.

Item, que farà la dita obra de bon morter, ço és, de bona cals y herena de sauló prima.

Item, que farà las pilas de dit morter en presència del home que dits obrers hi elegiran, pus sie mestre de cases, lo qual morter farà bo a tota coneguda de dits obrers y de dit home per ells elegidor.

Item, que farà tota la dita obra a ses pròpies despeses en totes coses tocans a mestre de cases, de tal manera que tota la dita obra sia càrrech y despeses de ell dit mestre Pere Blay. Y que la dita universitat no haja de fer ni pagar res sino lo que debaix se dirà.

Item, és pactat y concordat, entre les dites parts, que los dits obrers ha despeses de la dita universitat, puguen tenir hun home ho sobrestant per a veurer fer les piles de morter o argamassa se farà per dita obra que vage segons la coneguda de dits obrers y home, y per mirar en la dita obra se farà cada dia y ab que sia mestre de cases.

Item, és pactat y concordat entre les dites parts, que feta que sie la dita obra, los dits obrers puguen fer mirar y judicar per dos homens elegidors per dites parts, si està feta y acabada segons que en los presents capítols està pactat y concordat. Y judicant dits dos homens faltar alguna cosa en dita obra o no star segons que en los presents capítols stà pactat y concordat, que lo dit mestre Pere Blay farà y complirà tot lo que dits dos homes serà dit y judicat.

Item, és pactat y concordat, que tota la pedra que's ara de cals amar, y per los camins l'ay portaran al peu de la obra de dita sglésia.

Item, és pactat y concordat, que li donaran casa francha perque ell puga star a contentament tot lo temps que durarà dita obra.

Item, és pactat y concordat, que lo dit mestre Pere Blay se puga emprar de tota la manobra vella y posarla en la nova per rebla. Y altrament entès emperò tota la fusta vella stà dins dita sglésia sia de dita universitat y paroquians.

Item, és pactat y concordat entre ditas parts, que si per ventura la dita obra dins quatre anys comensadors del dia que dita obra serà acabada de dita sglésia nova, com dit es, feya dita obra algun moviment, lo qual a judici de persones expertes fos culpa de dit mestre Pere Blay, per no provehir bé en los fonaments ho parets de dita sglésia, com dessús és dit, que en tal cars lo dit mestre Pere Blay sia obligat a totes ses despeses de reperar y adobar dit moviment que farà dita obra, de modo y manera que's pertany a bon mestre per compliment y perfectió de dita obra.

Item, és pactat y concordat, que lo dit mestre Pere Blay haje de donar fermansas ydoneas y sufficients per complir tot lo demunt dit y aquelles que fermen ab totes obligations devall scrites, a tota coneguda del reverent senyor mossèn Miquel Cordellas, canonge de la seu de Barcelona y rector de dita rectoria de Llanereres. y si cars serà que faltaran les fermes de les fermansas, com dit es, que en tal cars la present concòrdia sie nulle com si de fet no fos fermada.

Lo dit Pere Blay acceptant la dita obra y totes y sengles coses sobredites, y en pacte deduïdes, convé y en bona fe promet attendre e complir...

E per maior seguretat ne dono per fermansas los magnífichs senyors mossèn Ramon Vicens de Semmanat, de Sant Iga, Miquel Claramunt, Miquel Anrrich Terré de Pigualqués, donsell en Barcelona y mestre Janot Safont mestre de cases, mestre Francesc Patau, fuster; mestre Johan Torrent, asahonador, mestre Johan Puiol fuster, les quals fermansas acceptan lo càrrech de dita fermansa...

Item, los predits honorables en Jaume Nadal, balle; Thomas Amat y Pere Muntalt del Bosch, en dits noms convenen y en bona fe prometten, en nom de la dita universitat, parroquians y singulars de aquella, que pagaran y donaran realment y de fet, al sobre dit mestre Pere Blay, per les pagues devall scrites, a obs de dita obra per ell fahedora dos milia y quatre centes y trenta lliures moneda [de] Barcelona, ço es, quatre centes lliures per bestreta quinse dies despres lo dit mestre Pere Blay haura dades compliment de fermansas de les dites fermances. Y .CCLVIII. lliures, 15 sous, quant los fonaments de dita sglésia seran al higual de terra, ço es, del cap de la sglesia vella fins a la capella de la Verge Maria, que seran casi de tota la sglesia nova i sagristia. Y altres .CCLVIII. lliures .XV: sous, quant les parets y sperons de tota la dita sglésia, sagristia y capella seran deu palms altes de sobre terra. Y altres .CCLVIII: lliures XV sous quant les dites parets seran vint y sinch palms altes de sobre terra, comptant los dits palms de sobre comtats. Y altres .CCLVIII. lliures XV sous, quant haurà posats los engorjaments. Y altres .CCLVIII lliures XV sous, quant sia fet y cubert lo cap de dita sglésia. y altres .CCLVIII lliures XV sous, quant haja acabada de cobrir la sglesia. Y les restants CCLVIII XV sous, quant haurà acabada ab tot compliment la dita obra y sera judicada per dits dos homens elegidors per dites parts, que dita obra esta segons la present capitulació y concòrdia y que no y haia res que fer ni adobar.

Item que faran portar l'aygua de la font o torrent d'en Lloreda fins al peu de dita obra, perquè dit mestre tingue aygua per fer dita obra.

Item, que lo dit mestre Pere Blay se puga servir per a obs de dita obra de tota la fusta vella que es en la sglesia vella, ecepto la jassara que te lo cor que" de alber, bé que aquella se" puga servir per fer prental a les claus de les capelles, ab que no la puga ascursar ni tallar aquella en res, la qual après de ésserse'n servit, finida la dita obra reste y sie de la Obra de la sglesia.

Item que los dits obrers haian de donar al dit mestre Pere Blay loch o lochs de hont ell puga haver la fusta serà mester per dita obra, a coneguda de dit mestre Pere

Blay, la qual ell après a ses pròpies despeses faça tallar, serrar y aportar a la dita obra, la qual acabada dita fusta sia de dit mestre Pere Blay.

Item, que li haian també de donar loch o lochs de hont puga haver llenya sufficient per a coure la cals per dita obra a dita sa coneguda, com dit és , accepto que no puga tallar albes roures ni alsines.

Item, que se obliguen al dit mestre Pere Blay de ferli aportar en los mesos de juny, juliol y agost de quiscun any, tant quant durarà dita obra, tota la pedra de cals haurà menester de Gavà o garraps, o de altra part, que sia bona y rebedora ab los vexells que dits obrers daran, ab tal pacte que lo dit mestre Pere Blay haia de donar y pagar per cada quintar quatre diners en dits mesos. y també que lo dit mestre Pere Blay, tingue llibertat de donarho a qui per mancho trobarà.

Item, los dits en dit nom, convenen y en bona fe prometen fer attendre e complir totes y sengles coses desus dites..."

Doc.40

1569 agost 27

Època firmada pel mestre de cases Pere Blai i els obrers de la parròquia de sant Andreu de Llavaneres de la quantitat satisfeta al mestre de cases Joan Safont per raó dels nòlits del transport de pedra picada.

AHPB: Jaume Sastre (menor), lligall 3, protocols anys 1569-70. Cancel·lat el 15 de març del 1574 de 1574 en poder del mateix notari.

Publicat a: MADURELL, 1970, doc.45, p.182.

"Die .XXVII. mensis augusti anno a Nativitate Domnini .M.DL.XVIII^o.

Ego Petrus Bay, magister domorum civis Barchinone, agens hec sine preiudicio novatione et derogatione pactorum et convectionum inter me, ex una; et operarios olim ecclesie parrochialis Sancti Andree de Llevaneres, diocesis Barcinone, aptibus ex altera, inthorum et firmatorum, prout constat quadam capitulatione et conventionione inter nos firmate apud notarium infraescriptum die etc, confiteror et recognosco vobis Patro Montalt, Hieronymo Lloreda, operariis anno presenti dicte ecclesie et Laurentio Planti, sindico et iurato anno presenti universitatis dite parrochie, quod de voluntate et consensu meo pro expeditione fabrice ecclesie dicte parrochie noviter constructe, dedistis et solvistis Joanni Safont, etiam magistro domorum in presentia notario et testium infraescriptorum, centum libras monete Barcinone quas bistraxis ex prima solutione per vos michi facienda pro fabrica dicte ecclesie. Quequidem centum libre ex pacto inter nos convento vos possitis inter qutuor solutiones defalcare de viginti quinque libris et etiam possitis defalcare in qualibet solutione omnes pecunie quantitates per vos solutas pro nolitis auferendi per mare usque ad dictam parrochiam, petras pro dicta fabrica a civitate Barchinone et etiam pro frumento et vino ex alia victui meo et operariorum dicte fabrice in ipsa fabrica et non aliis..."

Doc.41

1570 febrer 26

Acta de consagració de l'església de Sant Feliu de Cabrera

Pergamí trobat a l'altar major de Cabrera dins una caixeta

AHCB: Mas- Notes històriques...

"Anno 1570 XXVI februarii Ego fr. Jo. Jubinus episcopus constantinem consecravi ecclesiam et altare hoc in honorem Sancti felicis martyris et reliquias mandibule stae Apollinariae virginis et martiris quam eis monasterio fratrum predicatorum civitatis que vulgo de Manresa decitur eistrasimus inclosi in eo singulis Christi fidelibus hodie unius annum et inde anniversario consecrationis hujusmodi ipsam visitantibus 40 dies de vera indulgentia in forma ecclesiae consueta concedoris" .

Doc.42

1570 febrer 26

Acta de consagració de l'església de Sant Feliu de Cabrera

APSFC:: *Manual 1529-1744* ; AHCB: Mas- Notes històriques...

"In dei nomine et genitricis Mariae, diumenge XXVI del mes de febrer any della nativitat de Nostre Senyor Deu MDLXX, qui era dominica tertia quadragesima, fonch consagrada la yglesia parroquial de sanct Feliu e altar major y de nostra dona y St. Johan e St. Miquell e canct sebastià en dita yglesia recondint en dit altar major relliquies de les bones de sata Apollonia per lo reverendisim St Joahn Jubi, bisbe de gratia per lo Reverendisim, bisbe de Bna. Assistients e padrins y padrines de dita yglesia Jaume Segura, batlle, Esteve Mir, jurat, Barthomeua Castanyera y Elisabet Mira, padrines presente rectore dicte ecclesie sue Jacobo Lestislà, presbitero. Ideo celebrabitum dicta festivitas anno quolibet in dicta dominica tertia quadragesima, laus Deo.

Doc 43

1574 març 30

Llicència del bisbe per per la benedicció de l'església de Sant Andreu de Llavaneres.

Hi figuren: Antoni Tries vicari i Amador Campins i mossèn Antoni Bonutell,

ADB: Reg, Grat. 1566-75, 2 part, fol.130.

Publicat a : SOLÀ, 1968, p.43.

"Martí Martínez del Villar, per la gràcia de Déu i de la Seu Apostòlica Bisbe de Barcelona. Als nostres benamats en Crist Antoni Tries, Amador Campins i Antoni Bonutell, preveres, que serveixen l'església parroquial de Sant Andreu de Llavaneres de la nostra diòcesi, salut en el Senyor. Com sigui que ens hem informat que l'església parroquial del citat lloc de Sant Andreu de Llavaneres, novament constrïda, erigida i edificada, ha d'ésser beneïda, per tal que es pugui celebrar en ella la sanata missa i els divinals oficis: per les presents lletres concedim i donem llicència i facultat a vosaltres i a quiscun devosaltres per a beneir i practicar l'acte de la benedicció en la dita església novament constrïda, divent-vos atendre als ritus i cerimònies en tals

caos acostumats i que en l'esdevenidor es pugui celebrar en ella la santa missa, els divins oficis i els altres cultes acostumats. I en fe de tot això hem manat despatxar les presents lletres, signades amb el nostre segell episcopal. Donades a Barcelona, el dia trenta-u i últim del mes de març de l'any de la nativitat del Senyor mil cinc cents setanta quatre"

Doc.44

1574 maig 9

En una visita pastoral s'esmenten els altars de Sant Esteve, Santa Maria i Sant Antoni Abat, del sepulcre i Santa Cecília i el de Sant Sebastià. A més per primera vegada els de Sant Joan Baptista, Sant Àngel Custodi, Sant Telm i Sant Abdon i Senén. També recomana de traslladar la imatge de la Mare de Déu en el sepulcre del lloc on ara és, a causa del poc espai que se'n fa en aquesta església i que sigui posat sota el campanar.

ADB: Visites pastorals, vol.44, p.23-25

*"Item visitavit altaria particularia dicta(e) eclessia(e) S.ioannis baptista, Angeli custodis, Sti,Telm, Ste Cecilis, Sti Sepulcri et beata maria anthica, Sti Antonii et Ss,Abdon et (Se)nen et predicta omnia altaria ex devotione estat decentes (...)
Item providet que sepulcrum dicta ecclesia amoveatur a loco in quo nunc est propter mimiam occupatione(m) quam facit in dicta ec(c)l(es)ia et ponatur subta campanarium eisdem ec(c)l(es)ia bene ac decenter infra anmi sub pena sex librarum".*

Doc.45

1574 agost 31

Contracte per la construcció de l'església de Sant Martí de Teià entre el rector, batlle i síndics de dita parròquia i el mestre de cases Antoni Matheu.

AHPB: *Francesc Pedralbes*, lligall 12, man. 25, any 1574.

Còpies: El 3 de novembre de 1574 i el 30 d'octubre de 1576 es van fer còpies per part del regent de la vegueria de Barcelona.

Publicat: MADURELL,1948, doc.155, p. 192; MADURELL,1970, doc. 47, p.184-187.

"Die martis XXXI et último mensis augusti anno predicto M.D.LXXIII.

De y sobre la fàbrica fahedora de la sglésia parrochial de sant Martí de Tayá, del bisbat de Barcelona y altres coses devall scrites, per y entre lo reverent senyor micer ferrando Quintana, en quiscum dret doctor y vuy rectr de la dita sglésia parrochial de sant Martí de Tayá, y los magnífichs mossèn Galceran de Corrego y de Martina, donzell en Barcelona y en la parrochia de Tayá, domiciliat; Pere Corbera, balle de la dita parròquia y Joan Eroles, tots dos síndichs de la universitat y singulars homens de la dita parròchia de Tayá; Salvador Torra, Antoni Fontanilles, Amador Rementol, Jona Anglada y Jaume Valls, tots pagesos de la dita parrochia, tenint tots los susdits plen poder y comissió y facultat per les coses devall scrites de la universitat y singulars homens de la dita parròchia de Tayá, segons del dit poder y facultat consta ab acte

rebut y testificat, segons aserexen, per lo dit reverent rector de la dita parròchia, a quatre dies dels mes de juliol pus prop passat, d euna part; e mestre Antoni Mateu, mestre de cases ciutadà de Barcelona, de la part altra, per y entre les dites parts y altres persones devall scrites, son estats fets, pactats, fermats y jurats los capítols, pactes y concòrdia següents:

Primerament, és pactat y concordat, entre les dites parts, que lo dit mestre Antoni Matheu hage de fer y fabricar dins vuyt anys primer vinents del dia present en avant comptadors, una sglésia en la dita parròchia de sant Martí de Tayá junt a la sglésia vella que vuy és en la dita parròchia, de la altària, largària y amplària y del matex modo, forma y trasa que està feta y fabricada la sglésia del monestir de Nostra Senyora dels Angells de la present ciutat de Barcelona, ab una sacristia de speró ha speró en la part que més convindrà de dita sglésia y li serà designada per los parrochians de dita parròchia, ab les matexes claus aresades, cruers, trona, cor y capelles ab sos graons de pedra picada totes consequives y ab uns corredors sobre les dites capelles, los baranes dels quals corredor hagen de ésser de raiola de pla y guix ab un entaulament de pedra picada sobre los dits corredors y los crusers de les dites capelles, així de baix com de dalt de sobre los dits corredors hayen de esser de pedra picada y la gruxa de la paret així dels fonaments com de les parets ha ge de ésser conforme la obra requerex y ab un campanar de altària de una cana sobre la dita sglésia.

Y lo dit campanar se hage de fer sobre la torre de una capella y les parets de dit campanar hagen de ésser de vuyt palms de gruxa poch més o manco conforme la obra requerirá.

Y ab un portal gran de pedra picada de la hetxura y trasa del portal de la sglésia de les monjes de santa Elisabet de la present ciutat de Barcelona, de la altària y almplària que serà menester y la obra requerirà, ab un sant Martí de bulto a cavall sobre lo dit portal y ab un portalet petit de sis fins en set palms de amplària al costatde dit sglésia en lo lloch que li serà designat.

Y lo cor de la dita sglésia hage de ésser fet ab un cruer ab una clau de pedra picada y la barana de dit cor de guix ab ses claravoyes y ab son entaulament com ha bon mestre pertany.

Y la encuberta de la dita sglésia hage de ésser feta conforme la del monestir dels Angels.

Y lo paviment hage de ésser de cayronet.

Y feta y assentada tota la dita obra hage de emblancar y perfilar y acabar la dita sglésia ab tota perfecció conforme la dita sglésia dels Angels, com ha bon mestre se pertany.

E més vant que lo dit mestre Antoni Mateu hage de derrocar a ses pròpies despeses la sglésia vella de dita parrochia y campanar y fer la scombra y traure tota la terra del lloch ahont se haurà de fer y edificar la dita sglésia nova, la qual terra del lloch ahont se haurà de fer y edificar la dita sglésia nova, la qual terra pugue llansar en lo lloch ahont a ell més li convindrà sols sie fora de dita sglésia.

Item, es pactat y concordat entre les dites parts, que los parrochians de la dita parrochia hagen de donar al dit mestre Antoni Mateu tota la pedra que serà necessària per fer la dita sglésia, la qual pedra, ço es, la que entrarà dins la nau de la dita sglésia hage de ésser de la montanya de Monjoich, tota la qual pedra lo dit mestre Antoni Mateu hage de picar o fer picar a ses despeses.

E més avant que los dits parrochians li hagen de donar per la dita sglésia tota la pedra, cals, rajola, arena, guix, fusta per fer les sindries y totes les bastides, cabassos, tronyelles, cordes y altra qualsevol manobra que serà necessària per fer la dita sglésia, a peu d'obra, de tal manera que lo dit mestre Antoni Mateu no hage de posar en la dita obra sinò tan solament les mans de picar y asentar dita obra.

Y també que los dits parrochians li hagen de aportar a llurs despeses tota la aigua que serà necessària per fer y amesar totes les piles que seran menester per a fer la dita obra.

E no res menys dins lo dit temps li hagen de donar y pagar per les mans de picar y asentar tota la obra de dita sglésia dos milia y sinc centes lliures moneda barcelonesa, de aquesta manera, ço eés, que lo dia que's posarà y asentarà la prkmera pedra de dita sglésia, li hagen de donar tres centes lliures y dins quatre mesos après següents cent liures, y après. de quatre en quatre emsos tant quant pasarà avant la dita obra, altres cent liures fins a tant que li sien pagades integrament totes les altres dos milia y sinc centes liures.

Item, és pactat y concordat entre les dites parts que lo dit mestre Antoni Mateu hage de comensar la dita obra dins tres mesos primer vinents, comptadors del dia present en avant y avabar aquelles dins vuyt any, com desús és dit, al qual obra no hage de parar sinò en cars que en dita parròchia hi hagués mala sanitat, o en cars de mala anyada que no's collís res, lo que Déu no vulla y en los dits cassos no hage de parar més avant de un any i mig. Y també que lo dit mestre Antoni Mateu hage de posar tota la ferramenta que serà necessària per dita obra tocant a son offici de mestre de cases.

Item, és pactat y concordat, entre les dites parts, que los dits parrochians hagen de donar al dit mestre Antoni Mateu, casa franca en dita parròchia, per estar y habitar en aquella ell y sa muller y tota sa família, tant quant durarà la dita obra, la qual casa també hage de tenir franca tot lo temps que parerà la dita obra per los cassos sobredits o altres qualsevol per los quals hagués de parar la dita obra per culpa dels dits parrochians.

E totes les coses sobredites prometten attendre y complir les dites parts sens dilatió o ecepció alguna ab salari de procurador dins Barchinona sinc sous y fora de aquella deu sous, ab restitutió de tots los danys y despeses.

E per major seguretat de les dites coses, lo dit mestre Antoni Mateu ne dona per fermanses ha pau Figueres, rejoler; Joan Çafont y Hierònim Matxi, mestre de cases; Gabriel Oliver y Joan Busquets fusters; y Joan Cullerer, mestre de cases, tots ciutadans de Barcelona, les quals fermanses acceptants en si de bon grat lo càrrech de dita fermansa, convenen y en bona fe prometen que ensemps ab lo dit mestre Antoni Mateu, principal llur y sens ell y in solidum seran tinguts y obligats a totes y sengles coses per lo dit mestre Antoni Mateu, principal llur, dessús promeses.

E per attendre y complir totes les dites coses ne obliguen la una part a l'altra y endesemps, ço es, lo dit mestre Antoni Mateu, principal; Pau Figueres, Joan Çafont, Hierònim Matxi, Gabriel Oliver, Joan Busquets y Joan Cullerer, fermanses, tots y sengles bens llurs y de quiscú de ells in solidum.

E los dits senyors micer Ferrando Quintana, mossèn Galceran de Corrego y de Martrina, Pere Corbera, Salvador Torra, Antoni Fontanills, Amador Rementol, Joan Anglada y Jaume Valls, en nom llur propi, tots y sengles bens llurs y de quiscu de ells in solidum y com ha tenints plen poder y facultat per aquestes coses de tots los altres

parroquians de la dita parròquia, tots y sengles béns de la universitat y singulars homens de la dita parròquia y de quiscú de ells in solidum mobles e immobles...

Doc.46

1574 setembre 10

Llicència als jurats prohoms universitat i singulars de la parròquia de Sant Martí de Teià per reedificar l'església per ser insuficient i augmentar el poble.

ADB: *Registrum Gratiarum 1570-1575* fol.163.

Publicat a : MÀRIA,1994.

Licentia construendi ed edificandi ecclesiam parrochiam sancti martini de tayano diocesis barcinonensis.

Onofrius paulus Cellers ets Dilectis nobis in Christo rectori universitati Juratis probis et singularibus hominibus parrochie Sancti Martini de Tayano diocesis Barcinonensi salutem in desines oblata nobis vestri parte petitio continebat que quum in dicta parrochia Sancti Martini de Tayano tampter populi augmentum et multitudines in dies accrescetem et ecclesie parrochialis sub invocatione Sac. Mart. de tayano parvitatem et vetustatem que in ultima visita gloriosum ille. et Rev. Barcinonensi Episcopo facta fuit vobis Ecclesia datum aliam ecclesiam pernovam parrochiam sub eiusdem invocatione magnam facere ut multitudine tetuis populi dicta parrochia in eadem ad divina audiendum et interes sedum melius et commodius possit et valeat manere et frare. Et desideretis pleno consilio mare solito congregato ag estatueritis magnam ecclesiam sub eiusdem invocatione sancti Martini in loco inquo dicta ecclesia vetusta existit et in cimiterio eidem contiguo edificare et construere. Et dictam Ecclesiam vetustatem diruere si mester ad id suffragetur assensus. Nos vere qui suplicum vota et illa presertim que deo sunt placida et eius sanctissimi nominis conseriut honorem libebtere audimus ponentis supplicationibus. Inclinati vobis et successoribus vestris construendi et edificandi novam ecclesiam magnam sub eisdem. Invocatione Sanc. Mart. in loco supercius designato et dictam ecclesiam vetustatem diruendi tenore presentium licentium et facultatem concedimus et impartimus presentes perpetuis temporibus velituras quorum testimonium putes insuius sigile dicti illis. et Rdi. domini barcinonensi Episcopus luperidenti munir dats Barcinone die vigesima mensis sptembris anno anativitate domini Millesimo quingentesimo septuagesimo quarto."

Doc.47

1575 juny 7

Contracte pel subministra de pedra picada per l'església de Sant Martí de Teià entre el rector, batlle i síndics de dita parròquia i el mestre de cases Joan Çafont.

AHPB: *Francesc Pedralbes*, lligall 12, man. 27, any 1575 fol.32.

Publicat: MADURELL, 1948, doc.157, p. 192; MADURELL,1970, doc. 48, p.187-188.

"Die martis VII mensis junii anno predicto M.D.LXXV.

De y sobre les coses devall secrites per y entre mestre Joan Çafont, mestre de cases ciutadà de Barcelona, de una part, e Pere Corbera y Joan Eroles, procuradors y

síndichs de la universitat y singulars homens de la parròquia de sant Martí de Tayá, del bisbat de Barcelona, segons de llur procura y sindicat consta ab acte rebut y testificat, segons assereixen en poder del reverent rector de dita parròquia, ha XI del mes de juliol més prop passat, y lo magnífic mossèn Galceran de Corrego y de Martina, donzell en Barcelona y en la dita parròquia domiciliat y Jaume Bruguera, balle lo trienni corrent de la dita parròquia de Teyà, de la part altra, són estats fets pactats, fermats y jurats los capítols, pactes y concòrdies següents:

Primerament, lo dit mestre Joan Çafont convé y en bona fe promet als subdits Pere Corbera y Joan Eroles, síndichs de la dita parròchia de Tayá, en nom y per part de tota la dita parròquia rebent y acceptant, que ell donarà y liurarà a la dita parròquia de Teyá y als dits síndichs o al mestre que fa y fabrica la sglésia de dita parròchia, tota la pedra de picar que serà necessària per la obra y fàbrica de la dita sglésia que vuy se fa en dita parròquia, bona y rebedora a tot contento y voluntat del dit mestre que fa la dita obra, la qual pedra donará del tall que en ell te y peseheix en la montanya de Monjohic, ço és, los crusés y cap de dita sglésia y les pedres dels crusers de les capelles altes y baixes, y los crusés del cor y la spedras de la trona ab los graons de la scala per a pujar, y lo portal per entrar en aquella, e tota la pedra que serà necessària per als graons del altar y per los graons de les capelles y per lo entaulament de les baranes dels corredors de les dites capelles.

E més avant tota la pedra que serà necessària per lo portal major de dita sglésia y per la peanya o encasament que se ha de fer sobre lo dit portal y per lo sanct Martí a cavall ab un pobre que han de estar sobre lo portal major de dita sglésia a coneguda del mestre de dita sglésia.

E més avant tota la pedra que serà necessària per la O de la dita sglésia conforme la de la sglésia de sancta Elisabet de la present ciutat, y tota la pedra que serà necessària per dues finestres o vidrieres se han de fer en dita sglésia, y per lo portal petit que se ha de fer en dita sglésia de vuyt o nou palms de tou, y per dos portals hu per la sagrestía y altre per campanar, y per tots los portals se han de fer en los sperons dels corredors de dalt.

Tota la qual pedra hage de donar lo dit mestre Joan Çafont conforme li serà designada pel lo mestre de la dita obra, y aquella hage de aportar a ses despeses al seu corral o a la platja de la mar de la present ciutat, en lo loc que li serà designat tothora que serà request per part dels síndichs o del mestre de la dita obra.

Entès emperò y declarat, que tota la pedra que aportarà lo dit mestre Joan Çafont al seu corral per la dita obra, après la hage de fer aportar a ses despeses a la platja de la mar de la present ciutat, tothora que li serà demanada.

E les dites coses promet attendre y complir...

Item, los dits Pere Codina y Joan Eroles, síndichs y procuradors predits, e los dits mossèn Galceran de Corrego y de Martina y Jaume Bruguera, en nom lurs propis, convenen y en bona fe prometen al dit mestre Joan Çafont, que dins nou anys primers vinents, li donaran y pagaran per lo preu de tota la sobredita pedra, sis centas y trenta lliures moneda barcelonesa, ço es, sinquanta lliures encontinent fermada entre ells la present capitulatió y concòrdia, y dos centes quaranta lliures, dins sis anys primers vinents, per les tandes y solucions següents, ço és; quaranta lliures lo dia o festa de sant Matia Apòstol primer vinent del any mil sinc cents setanta y sis; e altres quaranta lliures lo mateix dia de sanct Mathia del any mil sinc cents setanta y set, y altres quaranta lliures lo mateix dia o festa del any mil cinc cents setanta y vuyt; y ,

altres quaranta lliures lo mateix dia o festa del any mil cinc sents setanta y nou; y altres quaranta lliures lo mateix dia o festa del any mil cinc sents vuytanta; y altres quaranta lliures lo mateix dia o festa del any mil cinc sents vuytanta y hu.

Y las restants trescentes quoranta liures, dins tres anys après inmeditament següents, ço és; cent y deu lliures lo mateix dia o festa del any mil cinc sents vuytanta y dos; y altres cent deu lliures lo mateix dia o festa del any mil cinc sents vuytanta y tres; y les restants cent y vint liures a compliment de totes les sobredites siscentes y trenta liures lo mateix dia o festa del any mil cinc cents y vuytanta y quatre, sens dilatió o excepció alguna...

Item, és pactat y concordat, entre les dites parts, que si altemps que's pagarà la darrera paga, de les sobredites siscentes y trenta liures, lo dit mestre Joan Çafont serà viu, hage donar segons que ara de present per les hores promet donar a la dita parròchia de Tayà, la pedra gran del altar major de la dita sglésia que vuy se fa y construeix en dita parròchia, ab tal emperò que aquella se n'hagen de portar del tall o del corral o de allà hont serà, a despeses de la dita parròchia. Et ideo..."

Doc.48

1576 novembre 2

Llicència de l'ordinari per a la reedificació de la capella de Santa Elena d'Agell, atenent a lo exposat pel rector Jaume Llentisclà i diferents parroquians de Cabrera sobre l'estat de la capella que amenaçava ruïna, que era vella i demanen reedificar-ne un altre en lloc a propòsit i a més a prop de la vella, donant permís per enrunar-la.

ADB: *Speculum Off.*, fol.215 i ADB: *Reg.Grat.*(1575-78), fol.92.

Publicat a : CARRERAS, 1893, p.77.

"Cum intus dictam parro[quia]m S[anc]ti Felicis de Capraria sit constructa quaedam capella retusta sub invocatione s[anc]te Elenae et quotidie minet ruinam et cupitis aliam capellam novam magnam sub eiusdem invocatione reedificare in loco apto idoneo et sufficienti jam a vobis designato et satis prope dictam capellam retustam diruere si noster ad id suffragetur essensus ..."

Doc.49

1577 octubre 23

Àpoca signada pel mestre de cases Antoni Matheu. als prohoms i síndics de Sant Martí de Teià d'una quantitat a compte per la construcció de l'església parroquial.

AHPB: *Francesc Pedralbes*, lligall 13, man. 32, any 1577 fol.32.

Publicat a: MADURELL, 1970, doc.51, p.190.

"Die mercurii XXIII mensis octobris anno predicto MDLXXVII

Ego Anthonius Matheu, magister domorum civis Barcinone, confiteor et in veritate recognosco vobis universitati et singularibus hominibus parrochie sancti Martini de tayano, diocesis Barcinone, absentibus; et Antonio Fontanils del Mas Nou et Joanni Aroles, agricolis eiusdem parrochie, sindicis, procuratoribus et actoribus vestris presentibus, viceque et nomine vestris dicte universitatis et singularium hominum

eiusdem parrochie, presentibus et accentantibus, quod modo infrascripto dedistis et solvistis mihi et confiteor me a vobis habuisse et recepisse mille et centum libras monete Barcinone in solutum prorata illarum duarum mille et quingentarum librarum, quod vos dicta univrsitas et singulares homines dicte parrochie de tayano mihi dare et solvere tenentur pro manibus faciendi et fabricandi ecclesiam parrochie de Tayano a preu fet, prout constat cum quodam capitulationis et concordie instrumento per et inter me et vos facto et firmato instrumento altero apud notarium infrascriptum recepto die XXXI et ultimo mensis augusti a Nativitate Domini MDLXX..”

Doc.50

1578, gener, 5

Contracte per la construcció d’una capella dedicada a sant Pere, de la parròquia de santa Maria de Mataró, que havia de realitzar el mestre de cases Nicolau Ferrer, resident a sant Andreu de Llavaneres, per encàrrec dels pescadors de Mataró.

ACA: *Protocols notarials de Mataró*, núm.136.

Publicat a : COLOMER, 1988.

“Sobre la fàbrica de aquella capella sots invocació de St. Pere fahedora en lo costat de la yglesia de la present vila de Mataró, que volen fer los baix scrits, Anthoni Andreu, Anthoni Castellar, Jaume Pere Mas y Barthomeu Serra, pescadors de vila de Mataró lo present y corrent any administradors del bassí de Sant Pere que en dita sglésia se aapta, entre mestre Nocolau Ferrer, mestre de cases habitant de la parròchia de Sant Andreu de Llevaneres de dit bisbat de Barcelona de una part e los dits Castellar, Mas, Andreu y Serra en dit nom de part altre, és estat pactat, ferman e jurat en lo modo següent:

E primerament lo dit mestre Nicholau Ferrer promet y se obliga a fer dita capella sots invocatió de Sant Pere, de amplària de asperó a esperó y de llarc tant en quant tindrà la de Sant Joan en dita yglésia.

Item lo mestre Nicholau Ferrer ha de fer lo portal conforme lo de la capella de Sant Elm ab una cuberta y una clau, la ual ha de ser emsemps ab los archs y capitells y tota la portalada ab pedra de Monjuic, y sobre la portalada en lo mig ha de fer una ymatge de Sant pere de pontifical en una cadira y sota dels peus una barcha, tot de pedra picada y de Monjoic.

Item que lo dit mestre Nicholau Ferrer haja de fer la obra del portal y dels archs conforme és la de Sant Elm y també haja de fer un arc de pedra nostrada tant quant és lo gruix de la paret de la yglésia y tant quant és lo hubert de la capella farà un graó de pedra nsotarada y també ha de fer llevar y posar lo rollo en lo loc a hon li senyalarà dins dita yglésia.

Item que los dits administradors hajan de pagar al dit Nocholau Ferrer lo preu baix scrit per fer dita obra en lo térmens y pagues sgüents, so és la primera en ser posats los capitells y la darrera en ser acabada la obra y ha de esser acabada per Sant pere de Juny any MDLIIII primer vident.

Item prometem y se obliguen dits administradors que si cars serà que lo dit mestre Nicholau Ferrer haurà feta tota la demunt dita obra abans de la festa de Sant Pere primer vinent, li donaran a dit mestre Ferrer per strenes y no en coompta de paga del preu baix scrit, lo que lo Sr. Mossèn Joan Plau rector de dita sglésia lahoras

dirà, entès empero que dit mestre Ferrer no haurà acabat tot lo demunt dit dintre lo dit temps que no se li hagi de pagar sinó lo preu tansolament.

Item és pactat que los dits administradors prometen y se obliguen per tota la dita obra donar y pagar al dit mestre Nicholau Ferrer, o a qui ell volrà vuytanta y sis lliures moneda barcelonesa, las quals li prometen donar y pagar en lo modo y forma susdits.

Item per lo dir mestre Nicholau Ferrer sia obligat en donar seguretat per lo que rebrà y ha de fer dita obra segons dalt stà mencionat per via de fermances ydòneas y suficients, las quals ab tot effecta sia obligades ensemps ab lo dit mestre Nicholau sia obligat en pagar lo notari y corredor.”

Doc.51

1579 agost 13

Època signada pel mestre de cases Antoni Matheu. als prohoms i síndics de Sant Martí de Teià d'una quantitat a compte per la construcció de l'església parroquial.

AHPB: *Francesc Pedralbes*, lligall 14, man. 37, any 1579.

Publicat a : MADURELL,1970, doc.53, p.190-191.

“Die jovis XIII mensis augusti anno predicto MDLXXVIII

Apocha facta et firmata per Anthonius Matheu, magistrum domorum civem Barchinone, universitate et singularibus hominibus parrochie sancti Martini de taya, diocesis Barchinone, licet absentibus etc. et Petro de Corbera, sindico et procuratori dicte universitatis una cum Jacobo Valls infirmo, presenti, viceque et nomine dicte universitatis recipienti et accentanti, ex una parte, de quinquagente libris monete barchinone in solutum, prorata ,ajoris peccunie qunatitatis quam dicta universitas dicto confitenti dare et solvere tenetur pro manibus faciendi et fabricanti ecclesiam novam dicte parrochie. Et ex alia parte de decem libris monete barchinone insolutum prorata illarum triginta librarum qas dicta universitas dicto confitenti dare et solvere promisit pro laboribus eundi et redeundi ad podium Montis Judayci per fer tallar la pedra que es necessària per la dita sglésia...”

Doc. 52

1579 novembre 18

Contracte signat pel rajoler Pere Simó pel subministra de material ceràmic per a l'edificació de l'església de Sant Martí de Teià.

AHPB: *Francesc Pedralbes*, lligall 14, man. 38, any 1579, f.47 v

Publicat a: MADURELL,1970, doc.54, p.191-192.

“Dictis die at anno [18 novembre 1579] in parrochia sancti Martini de Tayano dicte diocesis Barcinone.

De y sobre les coses devall scrites per y entre lo senyer en Pere Corbera y Jaume Valls, pagesos de la parròchia de sant Martí de Tayá, del bisbat de Barcelona, y síndichs de la universitat, y singulars homens de la dita parròchia y en dit nom vehadors, provehidors y pagadors de la fàbrica de la sglésia nova que vuy se fa y ediffica en la dita parròchia, de una part; e mestre Pere Simon, rajoler habitant en la vila de

Mataró, de la part altra, son estats fets y pactats, fermats y jurats los capítols y pactes y concòrdia següents:

Primerament, lo dit mestre Pere Simó convé y en bona fe promet als dits Pere Corbera y Jaume Valls, en dits noms, que ells los donarà y lliurarà durant la fàbrica de la dita sglésia, tantes pesses axí nomenades quantes seran necessàries per a fer volta grassa en la dita sglésia, les quals pesses hagen de tenir un pam y mig de largària y un palm de altària, conforme al mollo li és estat donat per mestre Anthoni Matheu, mestre de la dita fàbrica. Y també los donarà tants mahons com seran menester per a enrajolar lo pahiment de la dita sglésia, los quals hagen de tenir un palm y un quart de tot cayre y un qurt de gruixa. Y també tota la rajola y teula que serà necessària a obs de la dita sglésia. Tota la qual obra hage de fer a ses pròpies despeses en lo forn que los dits síndichs li dexaran per dit efecte en la dita parròchia. La qual obra hage de donar bona y rebedora a coneguda del dit mestre Anthoni Matheu, mestre de la dita obra, y hage de comensar de fer lo aparell per fer la dita obra, de assi a la festa de Nadal primer vinent.

E de les dites coses promet attendre y complir...

Item, los dits Pere Corbera y Jaume Valls, en los dits noms, convenen y en bona fe prometen al dit mestre Pere Simon, que ells li donaran i pagaran, realment y de fet, així com rebran la dita obra, ço és, per lo preu de les pesses que han de servir per la volta de la dita sglésia, a raó de sinc lliures y mitja lo miller. Y per lo preu dels dits mahons a raó de quatre lliuras y mitja. Y per lo preu de la rajola, a raó de tres lliures lo miller. Y per lo preu de la teula, rahó de sinch lliuras y mitja lo miller. Les quals quantitats donaran y pagaran los dits síndichs al dit mestre Pere Simó, encontinent que hauran rebuda la dita obra bona y rebedora a tot contento del mestre Anthoni Matheu, mestre de la dita obra, sens dilació o excepció alguna...

Item, es pactat y concordat, entre les dites parts, que los dits síndichs haien y sien tinguts y obligats a despeses de la dita universitat, aportar tota la terra necessària per a fer tota la dita obra, pus sien vint canes lluny de la bassa. Y axí mateix tota la pedra y lenya que serà necessària per a fer clas y coure totas las fornadas que seràn necessàries per a fer tota la dita obra. Y també que hagen de donar al dit mestre Pere Simon un forn per a la dita obra de franch, y casa y habitació també francha en dita parròchia, per satr y habitar ell y sa muller y sa família tant en quant durarà lo fer de dita obra. La terra emperò que serà vint canes pres de la dita bassa haia de fer portar lo dit Pere Simon a ses pròpies despeses y no de la dita universitat.

Item, és pactat y concordat, entre les dites arts, que lo dit mestre Pere Simon hage y sia tingut y obligat cada fornada que farà de pasar la dita obra hage de posar quatre o sinch palms de cals, la qual cals hagen de fer lo dit mestre Pere Simon a obs de la dita obra de franch y sens demanar ni poder exhigir cosa alguna per lo preu de dita cals. Entès emperò y declarat, que los dits síndichs sien tinguts y obligats a despesas de la dita universitat, traure y fer traure cada fornada que lo dit mestre Pere Simon farà tota de clas que serà en lo dit forn sens dany ni despeses del dit Pere Simó. Et ideo...".

Doc.53

1583 setembre 25

Construcció de la sagristia i comunidorde la parròquia d'Argentona encarregada al mestre d'obres Joan Salvador de Mataró pel preu de 145 lliures. es va acabar a principis del 1589.

APSJA: *Llibre d'actes del paborde d'Argentona Mossèn Jaume Riera.* (destruït el 1936).

Publicat a : CARRERAS, 1891, p.74-75; CLAVELL, 1990, p.115.

“Item, que lo dit mestre hage de desfer un speró de la Sglésia, lo que restaria dins de la sagristia, y la pedra picada quen traura, la puga posa en la mateixa obra que fara y que sia obligat, dit mestre, en tornar areparar lo que desfara de la Sglesia a despeses sues (...)

Item, s eha de fer dins la Sagristia un Croher de pedra de Mont Johic, ab los capitells y famalets de pedra demont Johic y clau de pedra demont Johic y en dita clau hage de posar los bultos de quatre evangelistas”.

Doc.54

1591 abril 8

Contracte per la realització de l'església parroquial de Sant Vicenç de Montalt realitzada pels obrers de la parròquia al mestre de cases de Calella Dionís Torres.

ACA-PNM: notari Pere Despuig, sèrie 143

Publicat a : MADURELL, 1970, p.116; SOLER, 1991.

Die VIII dicti mesnis aprilis, anno predicto (1591), in parrochia Sancti Vicentij de Llevaneriis, diocesis Barcinone.

En nom de Nostre Senyor Déu Jesucrist e de la gloriosa y humil Verge Maria mare sua, sie, amen.

Sobre la fàbrica de la Isglésia sots Invocatio de Sant Vicens fahedora en la parròquia de Sant Vicens de Llevaneres, ço és, tot lo ediffici de dita Isglésia, comensant.la alsar de peu fins a.lúltim, ab les conditions devall scrites per y entre los honorables en Pere Rossell y Pere Saurí, pagesos, tots de dita parròquia de Sant Vicens, tant en nom llur propi y com a persones el.letes, tenint poder de les coses devall scrites, totes e sengles, dels parroquians del dit terme y parroquia de Sant Vicens, y tenint plen poder de aquells en general, com per instrument en lo qual los noms dels parroquians llargament stan scrits y continuats, rebut y testificat en poder de Pere Despuig, nottari devall scrit a XX de octubre, any .M.D.LXXXVIII. fent aquestes coses de voluntat, consentiment e intentió del Reverent Mosèn Bartomeu Catà, prevere, rector de la dita Isglésia parroquial de Sant Vicens, y dels honorables en Miquel Rossell y Jaume Valls, alias Micer, lo any present y corrent, obrés de la dita Isglésia parroquial de Sant Vicens, debax consentint e fermant, y axí mateix fent aquestes coses per determinació feta per lo consell general de dita parroquia, com consta ab acte rebut en poder del dit y debax scrit nottari, dia y any susdits, de una part, e don Joan Torres,

mestre de cases de la vila de Callella, bisbat de Girona, y Dionís Torres, fill seu, de la part altra, són stats fets, fermats, pactats e hurats los capítols, concòrdia y avinensa següents:

E primerament los predits mestre Joan Torres y Dionís Torres, fill seu, conveven, y en bona fe prometen, que dins deu anys comptadors al dia de la ferma dels presents capítols en havant, faran y fabricaran la dita lsglésia del modo, forma debox y trasa que tenen los dits honorables síndichs ab un paper, y ab los pactes y designacions següents dita lsglésia als fonaments, los quals hagen de fer fondos fins que tropen ferm, conforme la obra requerex y de bon mestre se pertany, y hagen de tenir de gruxa sis palms fins a cara de terra, e après, de cara de terra en amunt, totes les parets de la dita lsglésia agen de tenir quatre pams y mig, y si aparra axí, los fonaments, com totes les demás parets hauran de tenir més amplària de la de sobre designada, o sien obligats en donar axí com la obra requerirà.

Ytem. que los dits mestres sien obligats en fer la dita isglésia haont per los dits honorables síndichs, rector y obrés li serà designat y assenyalat.

Ytem. que la dita lsglésia haja de tenir de tou de llargària cent y dos palms, y de emplària, de tou, trenta quatre pams de cana barcelonesa, és a saber, dintre dita iglésia.

Ytem los dits mestres sien tinguts y obligats en fer en la dita iglésia sis capellas y dos Segrasties, és a saber, a quiscum costat de dita isglésia tres capellas y una sagrastia, las quals capellas han de tenir quatorse fins en quinse pams de fondo, y a quiscuna capella de la part d[e tramuntan]a una vedriera, y a quiscuna segrastia una vedriera y un armari de fusta de pedra picada, y a la segrastia una ayguera, ab cada capella ab un grahó de pedra picada.

Ytem. que los dits mestres sien obligats en fer a quiscuna capella un altar, ab sa pedra ben picada, ataulencada de tal manera que estiga a punt de celebrar.

Ytem, que quiscuna capella hagen de fer un croer ab sa clau de pedra picada, ab les voltes de obra cuyta y cubertes de teulas paradades.

Ytem, és pactat que, si ac`s en la isglésia de Palautordera y haurà fornancas a las capellas, que los dits mestres ne agen de fer a quiscuna capella.

Ytem. que los dits mestres sian obligats en fer totes les dues sagrastias de volta grasa, de tal manera que stiguen molt fortes y seguras.

Ytem. que per los dits mestres sien obligats en fer una trona de pedra de Monjoïc, y altra, a coneguda dels dits señor rector, síndichs y obrés, a la part de migjorn, a hi dels pillars de capella, a la capella hahont aprà més convenient als dits rector, síndichs y obrés, ab una scala de pedra picada per muntar a la dita trona, dins la paret del pillar.

Ytem. que sien obligats los dits mestres en fer un portal a la romana conforme lo portal major de la iglésia de Sant Cebrià de Vallalta, y si acàs la obra requerirà més gran, que sien obligats en fer lo més gran, y que los dits mestres sien obligats en fer una imatge de Sant Vicens en lo emfrontespecie, de bulto.

Ytem. que los dits mestres sien obligats en fer lo altar major, y asentar aquell ab sa bona pedra picada, y un puntapeu de pedra picada.

Ytem, que los dits mestres sien obligats en fer un cor, ab un croer y clau de pedra picada, y lo restant de obra cuyta, y enrajolat, ab una barana de guix, ab sas claravoyes, conforme la de Sant Cebrià de Vallalta, y de sobre lo portal, a.l enfront de

la dita isglésia, en lo dit cor una, molt bella y conforme la obra requerrà, y aquella, molt ben acabada.

Ytem. que dits mestres sien obligats en fer en la dita isglésia quatre croges, ab ses claus y archs de pedra picada, y fornaca també de pedra picada, y les voltes de obra cuyta, y cuberta tota la dita isglésia de teules de paradada.

Ytem. que los dits mestres sien obligats en fer per tot lo entorn de sobre la iglésia una barana de pedra y [...]de set pams de alsada, enpeymentada de pedra picada, ab ses ballesteras entre cruera y una garritta ab dos ubertures, ab sos permòdols de pedra picada, de sobre lo portal.

Ytem. que los dits mestres sien obligats en fer de sobre dita isglésia un corrador, o pasajador, de tres pams y mig de emplària, y a.l entorn, altre corredor, de tres pams de emplària, axí pasajar, com per prendre l.aygua, ab sas gàrgolas sobre cada paronada, les quals paronades, ab les cantonades de pedra picada, an de muntart tant com la obra requerirà.

Ytem. que dits mestres sien obligats en fer dues speronades de part darrera de la dita iglésia, de peu fins alt, ab les cantonades de pedra picada conforme les altres.

Ytem, que sien obligats los dits mestres en fer la scombria de tota la dita obra, enmahonar, axí les enpedrar en la isglésia, perfil.lar totes les parets, asentar lo rollo y campanetes, y enblanquir dintre totas las parets.

Ytem. que los dits mestres sien obligats en fer una pica de aygua beneyta donant la pedra.

Ytem. que los dits mestres sien obligats en fer en la una de las capellas, entrant en la dita isglésia, en la que los dits rector, síndichs y obrés designaran, un campanar conforme la trasa de la dita iglésia, los fonaments del qual campanar an de tenir de gruxa vuyt pams fin en deu pams, fins a cara de terra, y de cara de terra fins la primera volta en amunt, sis pams de gruxa; lo qual campanar tenen de muntar fins igual de la barana de sobre la dita isglésia, ab tres pillarets de pedra picada per guarnir les campanes que vuy y son.

Ytem. que la primera volta de dit campanar sia alsat ab givas y clau de pedra picada. y l.altra de volta grasa.

Ytem. que per dintre la paret del dit campanar, hagen de fer los dits mestres, una scala de pedra picada, per muntar al dit cor de la dita isglésia.

Ytem. que sien obligats los dits mestres en fer un portal al cor de pedra picada, y una luerna al raplà de la scala, per pendre claror, y en lo dit campanar de pedra picada una scala o caragol per muntar a les campanes, y sobre la isglésia.

Ytem. que los dits mestres sien tinguts y obligats en tot per tot seguir la dita trasa deboxada en un paper, la qual resta en poder dels dits honorables síndichs, y si acàs, en les designacions de sobre especificades, faltara alguna cosa per donar compliment a la dita obra, trasada en lo dit paper, que los dits mestres sien obligats de fer.o.

Ytem. que los dits mestres hagen de fer tota la dita obra, y acabar aquella, dins los dits deu anys, a costes y despeses llurs pròpies, acceptat emperò que los dits síndichs, en nom de la dita universitat, prometen donar tota la dita obra o pedra de cals que serà menester, per fer tota la dita obra, la qual pedra los singulàs de la dita parròquia han de portar [a.l] forn hahont scaurà de coura, y més avant prometen donar y aportar al dit forn tot lo bosch que serà menester per coure la dita cals, y que los dits mestres sien obligats en enfornar la dita cals, y coure aquella, a costes y

despeses llurs pròpies, y après de cuyta, la tenen de desenforar, y tota la cal que.s courà en lo forn d'en Baró, o altre tant prop de la sglésia com aqueix, los dits mestres, a llurs despesses pròpies, la agen de aportar a la isglésia y si acàs la cullien a altro forn més lluny que lo del dit Faner, que los singulàs de la dita parròquia la hajan de aportar, après de desenforada, a la dita isglésia.

Ytem. que tota la pedra que.s trobarà dins la dita parròquia, axí per paradar, com per picar, los dits mestres la agen de trancar y tragar a costes y despesses llurs pròpies, y si acàs no.s trobarà la pedra necessària dins la dita parròquia, y s.en aurà de aportar de altra part, axí de Monjohic, com de altra part, se agen de pagar los gastos, axí de la pedra com del tragar, a miges, ço és, que los singulars sien obligats pagar.ne la mittat, y los dits mestres l.altra mittat.

Ytem. que los dits síndichs, en nom de la universitat, prometen donar al dit mestres tota la pedra que de present tenen trancada, tant per paradar com per picar.

Ytem. que los dits mestres hajan de fer, a costes y despesses llurs, una bassa per tenir l.aygua necessària per la dita obra, e los singulars de la dita parròquia sien obligats en fery anar l.aygua, a costes y despesses llurs pròpies, y si acàs se hauran de fer algunes feynes de mestre de cases per fer anar l.aygua que los dits mestres lo hajan de fer.

Ytem. que los dits singulars sien obligats, com de present los síndichs se obligan, en donar casa franca per estar, bona y sufficient, tot lo dit temps en deu anys, y han quitat de totas impositions impostes en lo terme y imposadores per avant, y que los singulars hagen de donar tots los camins franchs per tragar les pedres y altres coses per obs de la dita obra, ab tal, emperò, que no fassen ninguns arrendaments.

Ytem. que los mestres sien obligats en fer la dita obra bé y degudament, y com de bon mestre se pertany, la qual obra hagen fer judicar los singulars per persones expertes, sempre y quant los aparaxarà, en qualsevol punt que.s trobarà la dita obra, y sempre aparrà que la obra no vage bé, la qual stima se haja de fer a la manera despesses, y si acàs la dita obra serà judicada falsa, la ajan de pagar los dits mestres, e que los dits mestres hagen de cercar totes les síndries, cordes, fusta, bastides, y tot lo més avant que hauran menester, a costes y despesses llurs pròpies.

Pretium est duo mille et quingente libre barcinonensis soluens, és a saber, en comensar de fer feyna 150 lliures barceloneses inticipades, e après, de sis en sis messos, 125 lliures fins a.ttnat tota la dita obra sia acabada, ab tal emperò que, pres los dits mestres no donen fermanses, hagen sempre de tenir feyna feta per las darreras 125 lliures, se li donaran, entent emperò donant fermansa per les cent cinquanta lliures anticipades, se donen, acceptat emperò les dues darreras pagues, que seran 250 lliures barcelonesas, les quals no sien obligats dits singulars en pagar de un any y un dia après que la dita obra sia acabada, per que nos té de judicar la dita obra, que no haja un any y un dia sia acabada.

Testes firme dictos sindicorum Joannis Torres et Dionissii Torres, principalium predictorum qui firmarunt dicto die sunt Joannes Fontanet et Joannes Jenich, laboratores dicte parrochie.

Testes firme Reverendi rectoris et Michaelis Rosselló pararÿ concentium predictorum qui predicto concentierunt dicto die presentibus testes proxime dictis.

Testes firme dicti Jacobi Valls, alias Micer, operarÿ consentientis predicti qui hu consentÿt et firmavit in villa de Matarone, die XIII proxime dictorum mensis aprilis

presentibus. Testes Antonio Puig et Joanne Bertrando Casadesús, sartoribus, dicte ville Matarone.

Doc.55

1599 octubre 3

Els administradors de la confraria del Sepulcre contracten al pintor Jaume Fornés per pintar les capelles i els apòstols.

ACA: *Protocolos notariales de Mataró. Notari Jaume Marfà. Fotocòpia del MASM: Fons Joaquim Aguilar*

Publicat a : GRAUPERA, 2001

“Die tertio men(sis) octobris 1599. En nom de Déu sia ame(n). En nom n(ostr)o Sr.Jaume Palau, Sr. Anthonio Padró, Joan Joffre y Jaume Marfa, seny(ors) admi(nistradors) de la (Confr)aria de N(os)tr(a) S(enyor)a del sepulcra de la Iglesia de la vila de Mataró de un part y mestre Jau(me) Fornés pintor de la vila de Mataró de part altra sea feta la concordia seguent: E Primerament, (...) am voluntat y presencia del molt il·lustríssim Senyor Joan Falio prevere (...) de la parroquial yglesia de Mataró lo dit Fornés se obliga de daurar de or fi tots los bultos de los dotze apostols son en la capella de N(ostr)a S(enyor)a del sepulcre y sobre de l’or se han de cobrir ab differentes colors pintats conforme la obra requirira y ab differentes imachas y ahont se en son part stoffar y part sgrafiat (...) stoles, las coronas o diademas, llibres he totas las insignias, cos pintat de or ab lletreros del no(m) de cada apostol. També encarnarlos (...)

Item se obliga al m(estr)e Jaume Fornés de pintar tot lo de dintra dita capella del modo seguent: so es pinta sobre ab lo nom de Jesús que és a la clau major sa de fer tot de or fi y los perfils entorn de la clau de or y lo camp de dita clau de lo color que la obra requerira y les altres quatre cofes(...) serà de fer (...) de or fi en lo entorno y la Carxo feta del mig de cada cofa (...) que sa de fer de or fi y las cofas pintadas ab differentes colors conforme a de ser la natural pintura de la obra y los quatre seraphins o angelets que son la distinció de las arcades sagen de fer pintats (...), los cabells de or fi y las cares encarnades y totas las arcades gaspeades ab diffrents colors y (...) las arcadas ab color blaua ab stelas de plata conforme la obra requereix y lo sostra (...) en dintra la capella pintada de differentes colors y roses les partes de las arcades fins bax en seran roses, negras y ab stelas grogas.

Item se obliga en pintar tota la portalada de dita capella ab colors diferents que stigui be y en lo fons sigui pintada al oli sobre una tela que dits administradors donaran (...)

Item per tota dita obra los administradors donaran cent lliures moneda bar(celones)a pagadores de les següents so es: 25 ll(iures) (...) 25 ll(iures) per pasqua y les restants 50 ll(iures)(...) del dia de pasqua de resurrecció (...)

1602 abril 30

Contracte per la manufactura d'una creu, entre els síndics de la parròquia de Sant Feliu de Cabrera i l'argenter Gabriel Ramón.

AHPB, Jaume Pau Lentisclá, llig. 15, man. any 1602 (abril-desembre).

Publicat a AHPB: MADURELL, 1970, p.47-48 i doc 72, p.212.

“Die .xxx. et ultima mensis aprilis anno a Nativitate Domini millesimo sexcentésimo secundo.

Per rahó de la fàbrica o factura de la creu devall escrita a obs de la universitat de la parròchia de sant Feliu de Cabrera, bisbat de Barcelona, son estats per y entre los honorables Antoni Lledó y Pau Barthomeu, pagesos y síndichs de dita parròchia, de una part; y mossén Gabriel Ramón, argenter, ciutedá de Barcelona, de part altra, son estats per y entre les dites parts fets fermats y juráis los pactes y conventions següents:

Primerament, es pactat y concordat entre dites parts, que lo dit mossén Gabriel Ramón hage e sie tingut y obligat en fer y fabricar de así per tot lo mes de agost primer vinent, una creu nova de plata sobredaurada de pes de o vuit marchs poch mes o mancho, pes y plata de Barcelona, la qual creu naja de fer de l'atxura y ab los personatges y ab lo modo y forma que está feta la creu major de la sglésia del monestir de sant Agustí, la qual dit mossén Ramón té ben vista y reconeguda per dit efecte, en y axí que en tot y por tot la dita creu que farà, haj"e de ésser conforme y ab consemblants personatges conforme la dita creu maj'or de sant Agustí, acceptat empero la grandària en la qual no pot ser conforme pus no y haurá tanta plata com la de sant Agustí. La qual creu feta y fabricada que sia, haje d'ésser mercada y pesada per lo contrast de la present ciutat y vista per los cónsols y altres persones expertes que dits sfndichs aplicarhi voldran, per veure si dita creu estará ab la perfectió, proportió conforme está la dita creu de sant Agustí.

ítem, los dits syndichs de dita universitat per y a bon compte deis dits vuit marchs, que com dit es, dit mossén Ramón, poch mes o mancho ha de posar en dita creu, acompanyen de y ab lo present donen a dit mossén Ramón, y dit mossén Ramón confessa, de y ab lo present, haver aguda y rebuda de dits sfndichs realment y de fet lo die present una creu de argent vella de pes nou marchs, sis onses y dos argensos, pesada per mossén Joan Miquel Avellá, argenter y contrast de la dita ciutat, que a rahó de set lliures, quatre sous lo march val setanta lliures, sis sous y tres diners, de tal manera que acabada la dita creu dits sfndichs hagen de pagar a mossén Gabriel Ramón lo compliment deis dits vuit marchs que pesara dita creu poch mes o mancho, a dita rahó de set lliures y quatre sous lo march.

ítem, es pactat que dits síndichs hagen de donar a dit mossén Ramón per daurar la dita creu, tans doblons de dues cares, quants pesarà de marchs la dita creu, a rahó de un dobló per march o lo valor de aquells.

ítem, es pactat entre dites parts, que los dits síndichs bajen de donar y pagar a dit mossén Ramón per tota la fàbrica y mans de la dita creu, y del daurar aquella, 90 es, tota bona y a punt, a rahó trenta reals per march, la qual solutió de dites cosses hagen de fer a dit mossén Ramón per los ter-miins y pagues següents, co es: de así a quinse

dies primer vinents, a bon compte de plata y mans cent lliures; e les restants a compliment de tota la plata, or y mans, encontinent acabada la dita creu ab la perfectió que's deu, vista, pesada, marcada y regoneguda com dit es. E totes les dites coses y sengles prometen..."

Doc.57

1605 gener 25

Contracte per edificar una capella lateral a Sant Julià d'Argentona. El mestre de cases d'Argentona Joan Roger, sota l'advocació de Sants Abdon i Senen. Va ser encarregada pels obrers de la vila pel preu de 90 lliures.

ACA FM notari Jaume Matas sig. 183 (25/01/1605).

Publicat a: SUBIÑÀ, 2002, p.76.

" Dicto die

Sobre la fabrica de la capella devall fahedora per y entre Antoni Ferraginal, Jaume Febrer y Montserrat Polls y Lloberons, jurats de la parrochia y terme de Sanct Julià de Argentona y Barthomeu Llentisclà y Balthazar Pins y Gual, obrers de la dita parrochia de una part y Joan Roger mestre de cases de dita parrochia de Argentona de part altra per y entre dites parts se ha firmat e jurat lo seguent.

E primerament lo dit Joan Roger mestre de cases ab tenor del present acte se obliga als dits senyors jurats y obrers de dita parrochia de Argentona en fer y fabricar una capella junt y al costat de la capella de Sant Llorens y allí ahont esta lo portal xich de dita iglesia, levant-ne lo dit portal xich, tornant assentar dit portal a la paret sota el cor y junt a dita capella ab pacte que si levant dit portal se rompra alguna cosa eo pessa en dita iglesia que lo dit mestre Joan Roger sia obligat en tornar-la a fer y adobar a costes y despeses sues, donat-li los dits jurats y obrers la pedra.

Item que lo dit mestre Roger sia obligat en fer y fabricar dita capella conforme l'altra capella de sant Llorens, soes los fonaments de la mateixa fundaria y les parets de la mateixa gruxa y alsada, fent-lo tal es conforme esta lo entorn de dita iglesia de pedra picada y per lo semblant sia obligat dit mestre Roger en arrencar los cantons de las speronades de dita iglesia per fer les cantonades de dita capella y treurar y picar los que faltaran a costes y despeses sues.

Item que dit mestre Roger sia obligat com de present se obliga de fer la dita capella de la part de ponent fins a la capella de Sant Llorens y haja de llevar la paret dintre las duas capellas ab un arch dobleu, fent y fabricant un pilar vuytavat y un arc dobleu entre les dues capelles conforme la trassa a ell donada.

Item que lo dit mestre sia obligat en fer altre arch dobleu davant la dita capella, soes lo enfront della y per lo semblant haja de fer dit mestre un creuer ab una clau y formalets tot de pedra picada de monjuhic.

Item que dit mestre haja de fer la volta de rajola paradada y coberta de teula y emblanquinar dintre y fora dita capella y perfilar y enrejolar aquella y fer lo altar y fer un grahó davant dita capella de pedra picada tota bona y acabada conforme de un bon mestre se pertany.

Item que dit mestre sia obligat fent dita obra de posar y bestraure tan solament mans de mossos y manobras y la despesa dell y dells y casa franca tot lo temps estara en fer la dita obra y també en traure y aportar tota la aygua que serà menester per dita

obra y pera amerar la cals, y que també sia obligat dit mestre en anar a Barcelona en companyia de dits jurats y obrers o ab qui ells volran a costes y despeses sues per triar la pedra de monjuhic y fer treurar aquella pagant solament dits jurats dita pedra y lo port de portar la, eo que dit mestre sia obligat enpirar dins la sagrera de Argentona, e mes sia obligat dit mestre en treurar tota la pedra borda que faltará per fer dita obra en lo lloch mes convenient se trobarà.

Item més que dit mestre Joan Roger ab tenor del present se obliga en comensar a fabricar dita obra dins de un mes primer venent comensant del dia present en avant y acabar aquella dins de un any primer vinent y comptador del dia que comensará dita obra en avant donant-li dits jurats lo menester y necessari que son obligats per dita obra, altrament que dits jurats y obrers la puguen fer fer o fer acabar del punt que estarà fins dit any a altre qualsevol mestre a costes, gastos y despeses de dit mestre Roger.

Item que los dits jurats u hobrers convenen y prometen al dit mestre Roger que li donaran ab son efecte tot lo necessari per dita obra com dalt es dit excepto los manobres, mossos y aygua per amerar la cals tot a peu de obra exceptat la pedra, la qual enten ben portar lay a la plassa y davant la iglesia y ell dit mestre la prenga de dita plassa.

Item que dit mestre no puga obrir la iglesia que no tinga tota la pedra picada y apunt de posar en obra y trets los fonaments [...] cana sobre terra.

Item que dit mestre sia obligat en donar bonas e idoneas fermanses a coneguda dels dits jurats y obrers per que justament ab ell, sens ell y a soles sien obligats en fer y cumplir tots los capítols y coses en la present capitulació conegudes.

Item que sia en elctió dels dits jurats y obrers quant la obra sia acabada de fer indicar aquella per dos mestres eo perits si estarà conforme la trassa y la present capitulació y no estant conforme la dita trassa y obligatio demunt dita sia obligat dit mestre Roger a tot lo que per dits mestres serà indicat la qual indicació eo experts se hage de pagar debent de dit mestre Roger sien dita obra si trobara falta.

Item que dit mestre sia obligat justament ab les fermanses que donarà en estar a dita obra un any y un dia apres de esser acabada y destindriada y que si en dit temps la dita obra farà moviment dit mestre y les fermanses sien obligats en adobar aquella a costes y despeses sues.

Item los dits jurats y obrers per la [...] als dits jurats per lo consell donada, convenen y en bona fe prometen al dit mestre Joan Roger, que per la rahó de la dita fàbrica y obra li donaran y pagaran noranta lliures barcelonines pagadores desta manera, es assaber quaranta lliures en haver comensada la dita obra y les restants cinquanta a es assaber XXV lliures quant serà feta y fabricada la meitat de la dita obra y les vint y cinch lliures a compliment de les dites noranta lliures quant dita obra sia acabada y indicada.

(Son nomenats fermadors Jaume Moyó i gabriel Antich del Cros, ambdós d'Argentona i Antoni Lloreda, pagès de Sant Andreu de Llavaneres).

1611 abril 19

Llicència de benedicció de la capella de Sant Simó de Mataró

ADB:Reg.Grat,llibre 64, foli 224.

Publicat a: Colomer,1992, p.65-66.

“Licentia benedicendi capellam

Petrus Paulus Cassador etts. dilecto nobis in Xto Rdo. Petro Pujol prebitero S.T. Doctori Rectori Ecclessiae parochialis beatae Mariae de Mataró Dioecs. Bars. salutem in Domino. Ut Capellam sub invocatione Sti. Simonis in termino de Mataró trecenter constructam et fabricatam cum ritibus et cerimoniais et solemnitatibus Ecclesiae assuetis et necessariis oppositis et contentis in ordinario huius diocs. benedicere libere et licite possitis et valeatis nomine et ante sua Issma. et Rms D. vobis llicentiam concedimus et facultatem impartimur per presentes. Datts. Barne. die XVIII menis aprilis MDCXI.

APÈNDIX 3

Dades comparades sobre la construcció dels edificis parroquials (s.XVI)

Sant Julià d'Argentona	
Data	1514/Desembre/13 (Doc 17)
Document	AHPB: Notari Joan Vilana, llig.5, manual 28, anys 1514-15
Promotors	Luis Desplà, rector ; Pere Ferrer, jurat; Johan Bramon, jurat; Jaume Lentiscle, obrer; Johan Mayol, obrer
Artífexs	Miquel Canut, mestre de cases de Gerona; Perris Absolut, ducat de Orlienc
Església anterior	
Mides	16 canes de llarg; 6 canes d'ample; 5 pams d'ample de mur
Estructura	Una nau amb dues capelles i cor. Capella presbiterial amb replà davant l'altar maior, amb dos o tres escales,
Models	Cardedeu – Reforma del campanar
Material	Tot de pedra de Montjuich (portes, finestres, claus i nervis); porta del cor al campanar de granit local.
Despeses	Els promotors subministraran el material (pedra, calç i rajoles, fusta, eines, cordes, claus, execpte les eines dels mestres. També es fan càrrec dels trasllats del material a peu d'obra a càrrec de la parròquia. Els artífexs s'hauran de fer càrrec del morter i d'amarar la calç amb dos homes contractats per ells
Murs	Acabats enguixat i perfilat
Cobertes	Volta de creuria amb claus de volta i volta grassa. 4 claus grans, i 2 claus patites per les capelles (<i>ab ymatges que parran als parroquians, levorades segons sta en la monstra</i>). Volta grassa feta de tota pedra sobre los archs e les claus. Acabat enloyit e perfilat de negre.
Paviments	Rajola i cairó
Obertures	A ponent un portal de pedra de Montjuich, (<i>tal com sta deboixat en la monstra que'ls es donada en un pregami</i>); a migjorn un portalet de dita pedra. Sobre el portal principal fabricaran una O . A migjorn, 5 finestres de doble esqueixada
Campanar	Campanar amb accés pel cor. Refet el maig de 1559 (doc.36) ja que no podien tocar les campanes.Mestre de Cases Bertran Felip seguint el model de Cardedeu
Altres	2 Piques d'aigua beneïda una a cada portal Trona de pedra de Montjuic

	Ara presbiterial de pedra de Montjuic
Termini d'obra	6 anys des del dia de Nadal del 1514
Preu/terminis	1100 lliures 100 lliures al principi; 900 lliures en pagues de 50 lliures en varis terminis duran l'obra. Darrer termini 100 lliures al acabar l'obra El rector Lluís Despà va col.laborar en 40 lliures.
Visura	

Sant Iscle i santa Victòria de Dosrius	
Data	1526 / maig /10 (Doc.25)
Document	AHCB: <i>Fons notarial IX.s.</i> Documents de la col. d'Andreu Balaguer i Merino
Promotors	Guillem Vallmajor, Antoni Batlle, Gaspar Vidal i Bartomeu Fonollet, síndics i Cebrià Tarrades, batlle de Dosrius.
Artífexs	Tomàs Barça, mestre de cases de Barcelona
Església anterior	La nova s'edificarà en el lloc de l'anterior de la qual s'aprofitarà el campanar que s'havia obrat de nou feia poc (<i>E en les dites parets del campanar faran reespalles o liuba als dos braços de les creuades</i>).
Mides	108 pams de llarg; 36 pams d'ample; 5 pams d'ample de mur
Estructura	Església d'una sola nau amb tres croades. 3 capelles entre contraforts de 16 pams de fondària i amplada a l'interior. Un cor a la primera croada amb una clau obrada amb una imatge i una escla de cargol per accedir-hi. Capella presbiterial elevat amb graons de pedra picada a l'igual que les capelles.
Models	Argentona – Portal Argentona – Armaris en la capella presbiterial
Material	Tot de pedra de Montjuic (portes, finestres, claus i nervis) Barana del cor de guix La pedra ha de ser de pedreres locals a carrec del mestre de cases a excepció de les <i>repeses, sarges</i> , portal i claus de volta que aniran a càrrec de la parròquia.
Despeses	Els promotors subministraran pedra, calç, rajoles, sorra, cordes, <i>trunyelles, talles</i> , galledes, fusta per les bastides, claus..., posat a peu de obra. L'aigua es podrà extreure del pou de la rectoria. Els artífexs s'hauràn de fer càrrec de les despeses de picar la pedra, les eines i el sou dels manobres.
Murs	10 pams de fonaments. 6 pams de gruix. Contraforts de 9 pams de fondària fora del mur i 9 pams de gruix de paret. Acabats enguixat i perfilat
Cobertes	Volta de creuria rodones amb pedra de Montjuic i dues copades amb la representació dels 4 evangelistes i en les altres (lo que ben vist los serà). Claus de volta obrades amb algunes imatges (en lo pla de la clau). Volta grassa amb coberta de teula seguint los pendents amb canals per llençar l'aigua fora l'església.
Paviments	<i>Empedrat de rajola.</i>
Obertures	Un portal de pedra picada (<i>e obrat e de la granària tal qual lo de la sglésia</i>)

	<i>de Argentona, o millor si poran</i>). Un portalet petit a la part on ben vist serà als dits parroquians. Finestres de pedra picada esqueixades, allà on serà ben vist pels obrers
Campanar	Es va reaprofitar el campanar que hi havia abans ja que feia poc que era obrat
Altres	Una trona amb una escala per pujar-hi. En l'altar presbiterial hi ha d'haver dos armaris com l'església d'Argentona
Termini d'obra	7 anys
Preu/terminis	825 lliures. 30 lliures al principi, després s'especifica tots els terminis per cada moment de l'obra
Visura	Serà realitzada per Antoni Carbonell, fuster de Barcelona i dos mestres elegits per les parts

Sant Feliu de Cabrera	
Data	1540 gener 5
Document	Mas, inèdit, vol. VII, fol.119 v
Promotors	Bernat Sagrera, batlle; Baltasar Tria, Carles Morot, jurats, Esteva Jaume, Bartomeu Agell del Cros, Joan Bonet i Pere Soller, homes del Consell; Bartomeu Puig i Jaume Canal, obrers
Artífexs	Antoni Mateu, mestre de cases de Barcelona
Església anterior	<i>per lo enderrocar de la sglésia vella lo terme age de dar a dits mestres quatre desines.</i>
Mides	112 pams de llarg i 40 d'ample
Estructura	Església d'una sola nau amb tres croades. En l'altar presbiterial calia fer un armari. Dues capelles després del creuer de 19 pams aprox.d'amplada i profunditat. Altars aixecats amb un graó cada un. Un cor amb la seva clau
Models	Vilassar - Barana del cor de guix Arenys de Munt: Portal de pedra
Material	Tot de pedra de Montjuich (portes, finestres, claus i nervis) i poden fer servir la pedra de l'església vella. Barana del cor de guix com la de Vilassar
Despeses	Els promotors pagaran el pintor. Han de pagar un pou prop de la plaça amb 4 pams d'aigua. Han de fer-se càrrec del material i portar-lo a peu d'obra amb animals. Els artífexs han de pagar la despesa de picar la pedra, pagar el sou dels manobres i extreure l'aigua
Murs	Acabats engixats i perfilats
Cobertes	6 claus de volta amb cobreta de maons (obra cuita) i voltes grasses
Paviments	Pavimentar amb obra cuita
Obertures	Façana amb una O. Portal de 10 pams d'ample amb pedra de Barcelona fet com l'església d'Arenys de Munt (<i>exempta que si volien fer los promens personage de pedra en mix sobre la linda del portal, que lo terme l'age de pagar ab sis garites</i>). Reaprofitar el portal de l'església vella com a portalet lateral però que s'hagui de repicar.

Campanar	De 17 fins a 18 pams d'interior. Amb agulla i marlets . Ha de tenir a nivell del cor una volta grassa d'obra cuita i una altre al pis de les campanes. Ha de tenir 6 finestres per les campanes. Fonaments de 7 pams de guix i la paret de 6 pams de guix. Hi ha d'haver una escala de cargol de guix amb finestretes. Hi ha d'haver marlets <i>ab balastarias</i> .
Altres	Tres altars nous per les capelles
Termini d'obra	6 anys començant a carnestoltes de 1540
Preu/terminis	1150 lliures. Es paguen amb el mateixos terminis que els d'Arenys de Munt
Visura/fermanses	Mestre Antoni Mateu i Jaume Safont mestre de cases de Barcelona, i Bartomeu Envia, ferrer, ciutadans de Barcelona, i el mestre Joan Vives i Joan Vives, fill seu, en Francesch Roudós, pagés i Bernat Canals i Saura, pagesos tots de la parròquia de Sant Genís de Vilassar.

Sant Martí de Teià	
Data	1574 agost 31
Document	AHPB: Francesc Pedralbes, lligall 12, man. 25, any 1574. (doc 41)
Promotors	Ferrando Quintana, doctor en dret i rector; Mn Galceran de Corrego y de Martina, donzell en Barcelona i domiciliat a Teià; Pere Corbera, batlle ; Joan Eroles, síndic; Salvador Torra, Antoni Fontanilles, Amador Rementol, Joan Anglada i Jaume Valls, tots pagesos
Artífexs	Mestre Antoni Mateu, mestre de cases ciutadà de Barcelona
Església anterior	La nova parròquia s'ha de fer " <i>junt a l'església vella</i> ". La vella i el seu campanar haurà de ser aterrat sota les seves despeses i podrà fer servir la runa com a material.
Mides	Iguals que l'església dels Angels
Estructura	Iguals que l'església dels Angels (=Una sola nau amb capelles entre contraforta amb una sagristia entre contraforts. Amb un cor i corredors sobre les capelles)
Models	Estructura de l'església semblant de Nostra Senyora dels Angels de Barcelona El portal semblant a l'església de Elisabets de Barcelona
Material	Tot de pedra de Montjuich (portes, finestres, claus i nervis) Baranes de rajola de pla i guix La pedra va ser comprada a Joan Safont el 7 de juny de 1575 (doc.43) El 18 de novembre de 1579 van comprar les rajoles del paviment a Pere Simon, rajoler habitant en la vila de Mataró. La vila havia de subministrar un forn i una casa per fer l'obra i tot el material de sorra i aigua
Despeses	Promotors: Li han de lliurar tota la pedra que ha de ser de Montjuic. Li han de lliurar pedra, calç, rajoles, sorra, guix, fusta per fer les sindries y totes les bastides, cabassos, <i>tronyelles</i> , cordes a peu d'obra. Aigua. Una casa per viure-hi " <i>Item, és pactat y concordat, entre les dites parts, que los dits parrochians hagen de donar al dit mestre Antoni Mateu, casa franca en dita parròchia, per estar y habitar en aquella ell y sa muller y</i>

	<p><i>tota sa família, tant quant durarà la dita obra, la qual casa també hage de tenir franca tot lo temps que pararà la dita obra per los cassos sobredits o altres qualsevol per los quals hagués de parar la dita obra per culpa dels dits parrochians.</i></p> <p>Artifex: L'ha de picar o fer picar amb les seves despeses i la ma d'obra i la feina. Les eines.</p>
Murs	Acabats enblancats i perfilats
Cobertes	Igulas que els Angels. Feta amb volta grassa amb rajoles <i>"tantes pessas axi nomenades quantes seran necessàries per a fer volta grassa en la dita sglésia, les quals pessas hagen de tenir un pam y mig de largària y un palm de altària, conforme al mollo li és estat donat per mestre Anthoni Matheu, mestre de la dita fàbrica"</i> (doc 48)
Paviments	De caironet El 18 de novembre de 1579 van comprar les rajoles del paviment a Pere Simon, rajoler habitant en la vila de Mataró, (doc.48) <i>"Y també los donarà tants mahons com seran menester per a enrajolar lo pahiment de la dita sglésia, los quals hagen de tenir un palm y un quart de tot cayre y un qurt de gruixa."</i>
Obertures	Un portal gran de pedra picada (<i>de la hetxura y trasa del portal de la sglésia de les monjes de santa Elisabet de la present ciutat de Barcelona (...) ab un sant Martí de bulto a cavall sobre lo dit portal</i>) Un portalet petit entre 6 i 7 pams de amplària al costat designat
Campanar	Un campanar d'una cana d'alçària per sobre de l'església. Es farà sobre una capella i les parets seran de 8 palms de gruix
Altres	
Termini d'obra	8 anys. Havia de començar tres mesos després de signar el contracte. Si hi havia una mala anyada podia parar un any i mig
Preu/terminis	2500 lliures; 300 els primer dia; 100 lliures 4 mesos després; i els altres terminis de 100 en 100
Visura/fermanses	Pau Figueres, rejoler; Joan Safont y Gerònim Matxi, mestre de cases; Gabriel Oliver i Joan Busquets fusters; i Joan Cullerer, mestre de cases, tots ciutadans de Barcelona.

Sant Vicenç de Montalt	
Data	20 octubre de 1588
Document	ACA-PNM: notari Pere Despuig, sèrie 143 (doc 50)
Promotors	Pere Rossell i Pere Saurí, pagesos; Mosèn Bartomeu Catà, rector ; Miquel Rossell i Jaume Valls, alias Micer
Artífexs	Joan Torres, mestre de cases de la vila de Calella, bisbat de Girona, i Dionís Torres, fill seu
Església anterior	
Mides	102 pams de llargària i 34 d'amplària
Estructura	<i>"fabricaran la dita lsglésia del modo, forma debox y trasa que tenen los dits honorables síndichs ab un paper"</i> ; sis capellas i dos sagristies (3 i 1 per costat). Cada capella de 14 a 15 pams de fons amb un armari i un

	graó i un altar de pedra picada i fornaques. 4 crugies
Models	L'església segons la parròquia de Palautordera Portal segons la de Sant Cebrià de Vallalt Baranas amb claraboies com a sant Cebrià de Vallalta
Material	Tot de pedra de dita parròquia (portes, finestres, claus i nervis) Si s'acaba l'ahuaran d'anar a buscar a altra part pagant-t'ho a mitjes Baranes de rajola de pla i guix Obra cuita en lo forn d'en Baró
Despeses	Promotors: Li han de lliurar tota la pedra que ha de ser de Montjuic. Li han de lliurar pedra, calç, rajoles, sorra, guix, fusta per fer les sindries y totes les bastides, cabassos, <i>tronyelles</i> , cordes a peu d'obra. Aigua. Una casa per poder viure-hi. Artifex: L'ha de picar o fer picar amb les seves despeses i la ma d'obra i la feina. Les eines.
Murs	Fonaments de 6 pams; parets de 4 pams i mig Acabat enguixat i perfilat
Cobertes	Clau de pedra picada, amb les voltes de obra cuita i cobertes de teulas paradades.
Paviments	
Obertures	Un portal a la romana conforme lo portal major de la iglésia de Sant Cebrià de Vallalta amb una imatge de Sant Vicenç de bulto. Les capelles i la sagristina de tramuntana una finestra. Fer una O
Campanar	Campanar sobre una de les capelles entrant a l'església. <i>Los fonaments del qual campanar an de tenir de gruxa vuyt pams fin en deu pams, fins a cara de terra, y de cara de terra fins la primera volta en amunt, sis pams de gruxa; lo qual campanar tenen de muntar fins igual de la barana de sobre la dita Isglésia, ab tres pillarets de pedra picada per guarnir les campanes que vuy y son. Ytem. que la primera volta de dit campanar sia alsat ab givas y clau de pedra picada. y l'altra de volta grasa. Ytem. que per dintre la paret del dit campanar, hajen de fer los dits mestres, una scala de eprda picada, per muntar al dit cor de la dita Isglésia. Ytem. que sien obligats los dits mestres en fer un portal al cor de pedra picada, y una luerna al raplà de la scala, per pendre claror, y en lo dit campanar de pedra picada una scala o caragol per muntar a les campanes, y sobre la Isglésia.</i>
Altres	Una trona de pedra de Montjuic entre capelles amb una escala de pedra per pujar-hi dins la paret del pilar. La base de l'altar major. Baranas amb claraboies com a sant Cebrià <i>Ytem. que los dits mestres sien obligats en fer per tot lo entorn de sobre la iglésia una barana de pedra y [...]de set pams de alsada, enpeymentada de pedra picada, ab ses ballesteras entre cruera y una garritta ab dos ubertures, ab sos permòdols de pedra picada, de sobre lo portal.</i> Ytem. que los dits mestres sien obligats en fer una pica de aygua beneyta donant la pedra.
Termini d'obra	10 anys
Preu/terminis	2400 lliures; en començar la feina 150 lliures; després de sis en sis

	<p><i>messos, 125 lliures fins a.ttnat tota la dita obra sia acabada, ab tal emperò que, pres los dits mestres no donen fermanses, hagen sempre de tenir feyna feta per las darreras 125 lliures, se li donaran, entent emperò donant fermansa per les cent cinquanta lliures anticipades, se donen, acceptat emperò les dues darreras pagues, que seran 250 lliures barcelonesas, les quals no sien obligats dits singulars en pagar de un any y un dia après que la dita obra sia acabada, per que nos té de judicar la dita obra, que no haja un any y un dia sia acabada.</i></p>
Visura/fermanses	<p><i>Ytem. que los mestres sien obligats en fer la dita obra bé y degudament, y com de bon mestre se pertany, la qual obra hagen fer judicar los singulars per persones expertes, sempre y quant los aparaxarà, en qualsevol punt que.s trobarà la dita obra, y sempre aparrà que la obra no vage bé, la qual stima se haja de fer a la manera despesses, y si acàs la dita obra serà judicada falsa, la ajan de pagar los dits mestres, e que los dits mestres hagen de sercar totes les síndries, cordes, fusta, bastides, y tot lo més avant que hauran menester, a costes y despeses llurs pròpies.</i></p>